

మన రైతుదాని

మాసపత్రిక, సెప్టెంబర్-1993

పచ్చగడ్డి లేమిలో
కబేళాకు
తరలుతున్న మూగజీవాలు

రాష్ట్రంలో వివిధ హోల్సెల్ మార్కెట్ ధరలు 30-8-1993

సరకు వివరం	స్థలం	క్యంబార్ ధరలు కనిష్ట గరిష్ట (రూ లో)	స్థానిక స్థానిక	ఖమ్మం మచిలీపట్నం	780 830	780 800	
వడ్డు :			మిర్చి :				
స్వర్ణ	ఏలూరు	380	380	ఎరుపు	గుంటూరు	1300	900
ఐఆర్ 64	మచిలీపట్నం	328	326	ఎరుపు	వరంగల్	1325	900
స్వర్ణ	మచిలీపట్నం	353	353	తెలుపు	ఖమ్మం	425	375
కొత్తమొల			ఉల్లి :				
గొలుకులు	నెల్లూరు	447	425	సాధారణ	కర్నూలు	230	230
సోనామసూరి	కర్నూలు	520	520	వేరుశనగ :			
స్వర్ణమసూరి	వరంగల్	380	360	కొత్తవి	వరంగల్	600	550
సురేఖ	వరంగల్	375	355	ప్రాద్దుతిరుగుడు	కర్నూలు	1076	1076
బియ్యం :			పెరుగుతున్న చక్కెర ధర :				
సోనామసూరి	కాకినాడ	600	600	ప్రభుత్వ లెవీ చక్కెర ధర ప్రతి నవత్రయం ఎలా పెరుగుతూ వున్నదో చూడండి :			
స్వర్ణ	మచిలీపట్నం	600	600	డిసెంబర్ 1972 కేజీ 1కి రు. 2-15 పై			
జొన్న :			1-3-1978 " 2-30				
పసుపురంగు	ఖమ్మం	220	220	17-12-1979 " 2-85			
తెల్లవి	నెల్లూరు	215	210	1-12-1980 " 3-50			
పసుపు	వరంగల్	225	225	15-11-1981 " 3-65			
సజ్జ :			1-12-1982 " 3-75				
హైబ్రిడ్	ప్రకాశం	295	295	1- 2-1984 " 4-00			
సాధారణ	రాజమండ్రి	320	310	1-12-1985 " 4-80			
మొక్క జొన్న :			15-12-1986 " 4-85				
సాధారణ	ఖమ్మం	240	240	1-1-1988 " 5-10			
కందులు :			1-1-1989 " 5-25				
పెద్దవి	మచిలీపట్నం	1050	1050	24-7-1991 " 6-19			
పెద్దవి	ఖమ్మం	1070	1070	21-1-1992 " 6-90			
పెసలు :			17-2-1993 " 8-30				
హైబ్రిడ్	ఆముదాలవలస	880	870				

పంచాయితీ వ్యవస్థను ప్రజాతంత్రీకరించాలి

రాష్ట్రంలో మండల, జిల్లా ప్రజాపరిషత్తులు ప్రత్యేకాధికారుల పరిపాలనలో నడుస్తున్నాయి. గ్రామ పంచాయితీలకు కూడా సర్పంచ్ పదవీ కాలం ముగియవచ్చింది. పంచాయితీ ఎన్నికలు జరుపుతామని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పదేపదే ప్రకటిస్తున్నా, ఆచరణలో మాత్రం అందుకు విరుద్ధంగా ఏదో ఒక సాకుతో వాయిదాలు వేస్తూ వస్తున్నది.

పంచాయితీలు అధికార వికేంద్రీకరణకు చిహ్నం. నిజమైన పాలకులు ప్రజలే. వారిని వారే పాలించుకోవడానికి సాధనాలే పంచాయితీలు. కాంగ్రెసు పాలనలో పంచాయితీలు దిష్టి బొమ్మలుగా తయారైనాయి. కొద్దిపాటి అధికారాలు కట్టపెట్టి, పగ్గాలు మాత్రం తమ చేతుల్లో వుంచుకొని గ్రామ పెత్తందార్లను సంతృప్తి పరచడానికే ఈ వ్యవస్థను సృష్టించారు తప్ప నిజమైన అధికారాలను ప్రజల పరం చేయడం వారి ఉద్దేశ్యం కానేకాదు. నిజమైన అర్థంలో పంచాయితీ పాలన నేడు బెంగాల్ లో అమలు జరుగుతున్నదని పరిశీలకులు అంగీకరిస్తున్న సత్యం. అక్కడ వామపక్ష ప్రభుత్వం అధికారంలోకి రాగానే పంచాయితీ వ్యవస్థను వునరుద్ధరించింది. గ్రామాభ్యుదయానికి పంచాయితీలను సాధనాలుగా మార్చింది. ఇక్కడ కీలకమైన అంశం భూసంస్కరణలను, కౌల్దారీ చట్టాలను అమలు జరపడంలో పంచాయితీలకు కల్పించిన పాత్ర. పునాదుల నుండి భూస్వామ్య వ్యవస్థను దెబ్బకొట్టడంలోనే బెంగాల్ పంచాయితీ వ్యవస్థ రహస్యం ఇమిడి వుంది. అనేక అధికారాలను వారికి బదలాయింపు చేయడమేగాక గ్రామీణ అభివృద్ధి కార్యక్రమాల నిధులను ఖర్చు పెట్టడంలో పంచాయితీలదే నిర్ణయాత్మక పాత్ర అయినందున 16 సం॥ల వామపక్షపాలనలో గ్రామాల స్వరూపమే మారిపోయిందని నేడు అందరూ అంగీకరిస్తున్నారు. ప్రతి ఐదేండ్ల కొకసారి క్రమం తప్పకుండా అక్కడ ఎన్నికలు నిర్వహిస్తున్నారు. ఎన్నికైన ప్రతినిధులలో 77 శాతం సన్న, చిన్న కారు రైతులే వున్నారంటే శ్రామిక ప్రజలకు అక్కడ ఎలాంటి గౌరవం వుందో అర్థం చేసుకోవచ్చు.

బెంగాల్ గ్రామీణ ప్రజల్లో వామపక్షాలకు ప్రత్యేకించి సి.పి.ఐ. (యం) కు పెరిగిన ఆదరణను చూసి కాంగ్రెసు పార్టీ మేము పంచాయితీలకు పట్టం కడతామంటూ బయలుదేరారు. రాజీవ్ గాంధీ హయాంలో జనహర్ రోజ్ గార్ యోజన పేరుతో కేంద్రం నుండి నేరుగా గ్రామ పంచాయితీలకు నిధులనివ్వడం

ద్వారా మధ్యలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల హక్కులపై వేటు వేశారు. దీన్ని అధికార వికేంద్రీకరణగా గాక మరింత కేంద్రీకరణగా అందరూ తీవ్రంగా విమర్శించారు. ఇప్పుడు 73వ రాజ్యాంగ సవరణపేరుతో పంచాయితీ చట్టాన్ని పార్లమెంటు ఆమోదించింది. ఏ పద్ధతిలో ఎన్నికలు జరుపుకోవాలనేది రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకే వదలి వేసింది. అయినా ఇంతవరకు ఏ కాంగ్రెసు రాష్ట్ర పాలనలో కూడా పంచాయితీ ఎన్నికలు నిర్వహించలేదు.

మన రాష్ట్రంలో పంచాయితీ వ్యవస్థలో మార్పులు సూచించమని విఠల్ కమిటీని వేశారు. వారు సుదీర్ఘంగా చర్చించి ప్రజల అభిప్రాయం మినహా అందరి అభిప్రాయాలు కనుగొని మండలాలను రద్దుచేసి సమితులను వునరుద్ధరించమని సిఫార్సు చేశారు. దీన్ని అన్ని పార్టీలలోని అన్నివర్గాల ప్రజానీకం తీవ్రంగా వ్యతిరేకిస్తున్నారు. మండల వ్యవస్థ తెలుగుదేశం హయాంలో వచ్చింది కాబట్టి దాన్ని రద్దు చేయాలన్న పట్టుదలతో ప్రభుత్వం వున్నది. ఆఖరికి క్యాబినెట్ సబ్-కమిటీ కూడా ఇదే సిఫారసు చేసింది. అతేకాదు పార్టీ రహితంగా పరోక్ష ఎన్నికలు నిర్వహించాలని ప్రతి పంచాయితీకి ఇద్దరు సభ్యులను నామినేట్ చేయాలని (సహకార సంఘాల్లోలాగా) కూడా సిఫార్సు చేసింది. ఇది ప్రజాస్వామ్యాన్ని అపహాస్యం చేయడం తప్ప మరొకటికాదు. పార్టీ రహితం పేరుతో భూ స్వాములు అపవిత్ర కూటములుగా ఏర్పడి సాధారణ జనాన్ని అధికారానికి దూరంగా నెట్టవచ్చు. అవసరమైతే 'క్యాంపులు' నిర్వహించి పదవులు పొందవచ్చు.

ఈ అసెంబ్లీ సమావేశాల్లోనే పంచాయితీలు బిల్లు ప్రవేశ పెడతామన్న ప్రభుత్వం మరలా దాన్ని వాయిదా వేసింది. దాని వాలకం చూస్తుంటే అసెంబ్లీ ఎన్నికలై పోయిందాకా పంచాయితీ ఎన్నికలు నిర్వహించేట్లు కన్పించడం లేదు. కాంగ్రెసు బుద్ధి మారలేదు అనడానికి పంచాయితీ ఎన్నికలపై వారి మాటలకు, చేతలకు మధ్యనున్న అపూతమే సాక్ష్యం.

నిజమైన అధికార వికేంద్రీకరణ కోరుకునే పక్షంలో ప్రజలందరూ ఆశిస్తున్నట్లుగా మండల వ్యవస్థను కొనసాగించి పార్టీ ప్రాతిపదికపై-నామినేషన్ల పర్వం ఆలోచన మానుకొని-తక్షణం ఎన్నికలు నిర్వహించడమొక్కటే చేయదగ్గ పని. అలాంటి గ్రామీణ ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ కోసం ప్రజలంతా నడుం కట్టి పోరాడ వలసి వున్నది.

మన

రైతువాణి

(మాస పత్రిక)

1993, సెప్టెంబరు

సంపుటి : 4

సంచిక : 9

వెల : రు. 3.00

పేజీలు : 28

సంపాదక వర్గం :

బోడేపూడి వెంకటేశ్వరరావు

భీమిరెడ్డి నరసింహారెడ్డి

పి. మధు

వి. శ్రీనివాసరావు

(ఎడిటర్)

చిరునామా :

ఎడిటర్, మన రైతువాణి

30ఎ, పాత ఎం.ఎల్.ఎ. క్వార్టర్స్,

హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్-29.

గమనిక : చెక్కులు, డిడ్లు

మన రైతువాణి పేరుతో నంపగలదు.

లోపలి పేజీల్లో...

సంపాదకీయం.....1

రాష్ట్రంలో కరువునై.....3

వరి-సస్యరక్షణ 5

అధిక దిగుబడి రకాలు..... 7

శాస్త్రం కాని శాస్త్రం..... 20

దేశ-విదేశీ అప్పులనై..... 14

కవర్ స్టోరీ 13

కోశ్చలో గంబోర..... 10

కాలుదారీ హక్కులు 17

భారత్ బండ్ ఎందుకు? 15

ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు..... 19

ఉద్యమ వార్తలు.....23

మనం-మన ఆహారం 24

చందా దారులకు విజ్ఞప్తి

'మనరైతువాణి' రైతుల పత్రిక. రైతు ఉద్యమాల కర దీపిక. దీన్ని ఇప్పటి వరకు రైతులోకం ఎంతగానో ఆదరిస్తూ వస్తున్నది. దీన్ని మరింతగా అభివృద్ధి చేయడానికి పేజీలు పెంచాలని సంపాదక వర్గం నిర్ణయించింది. దీనిలోపాలు ప్రస్తుతం మార్కెట్ ధరలను దృష్టిలో వుంచుకొని అనివార్యంగా చందా రేట్లు పెంచాలని నిర్ణయించాము. చందాదార్లు అర్థం చేసుకొని ఆదరించగలరని ఆశిస్తున్నాము.

కొత్తచందారేట్లు :

విడి పత్రిక వెల రు.4-00

(నవంబర్ 93 నుండి అమల్లోకి వస్తాయి) నల చందా

రు.40-00

గమనిక : పోస్టల్ ద్వారా నీకు పత్రిక అందకపోతే వెంటనే మాకు ఒక కార్డు వ్రాయండి. అలాగే స్థానిక పోస్టాఫీసులో ఫిర్యాదు చేసి దీని కాఫీ మాకువంపండి.

“మన రైతువాణి” చందాదార్లుగాచేరండి! చేర్చించండి!!

Laser Typesetting : SHRAVANI GRAPHICS,
3-4-610/3, Lane Opp. to Deepak Mahal Bus Stop,
Narayanguda, Hyderabad - 29.

ఎండిన పంటలు - పట్టని పాలకులు

- పి.మధు

రైతు సంఘ రాష్ట్ర సహాయ కార్యదర్శి

గ్రామాల నుంచి రైతు కూలీలు పట్టణాలకు వలస, కబేళాలకు తమ పశుసంపదను లెగనమ్ముకోవడం, వర్షాకాల సీజన్ లో సైతం మంచి నీటి కోసం కలకల, ఎండుతున్న పంటలు మండుతున్న రైతున్న ఆకలి, ఇవే నేటి వార్తలు. రాజకీయ పార్టీలు అవి ప్రతిపక్షాలా, అధికార పక్షమా అన్నే ధానితో నిమిత్తం లేకుండా రాష్ట్రంలో కరువు కరాళ నృత్యాన్ని అంగీకరించని నాథుడు లేడు. పత్రికలు, రైతు సంఘాలు కరువులో రైతున్నను అదుకోమని ఘోషించని రోజు లేదు. పరిస్థితి ఆందోళనకరంగా పరిణమించింది.

ఏమిటి ఈ కరువులో మరింత ఆందోళన కలిగించేది? గత సంవత్సరం కరువు, తిరిగి ఈ సంవత్సరం కరువు. అత్యధిక మంది రైతాంగానికి జీవనాధారం ఖరీఫ్ పంట. ఈ ఖరీఫ్ సీజన్ లో తీవ్ర వర్షాభావ పరిస్థితులు. నిరుడు రబీ వేయి నేడు ఖరీఫ్ పోయి వీధిన పడ్డాడు రైతు. పెట్టిన పెట్టుబడి పోయే; చేయడానికి పని లేదాయే; పశువులకు మేత లేదాయే; త్రాగడానికి మంచి నీళ్ళు లేవాయే; బ్రతికేదెట్లా బ్రతుకు జీవుడా అన్నది రైతున్న ఆందోళన.

గ్రామల్లో పనులు దొరక్క పట్టణాలకు వలసలు వస్తే పట్టణంలో పని దొరకదాయే; రు. 40ల కూలి రు. 30లకు స్త్రీలకు రు. 30ల నుండి రు. 20లకు పడిపోయింది, గ్రామల్లో కలుపుల్లో కూలి రు. 4లకు పడిపోయింది. పట్టణంలో పని దొరకని వాళ్లు గ్రామాలకు, గ్రామాలలో పని లేదని పట్టణాలకు పోవడం అన్నది నిరంతరం రైళ్ల లోను, బస్సులలోను, కనిపించే దృశ్యం. కరువులో బ్రతకలేని బక్కరైతు బావుల వద్ద, ఇంటి ముందర పెంచిన చెల్లను నరికి అమ్మబోతే పట్నంలో కట్టెల రేటు నూరు శాతం పడిపోయింది. మేత లేక పశువులను అమ్మబోతే సంతల్లో కొనే నాథుడే లేదాయే. కబేళాలకు అమ్మలేక, మేత మేప లేక, దొడ్లో మూలుగుతున్న పశువును చూడలేక రైతు ఆవేదన చెప్పనలవి కానిది.

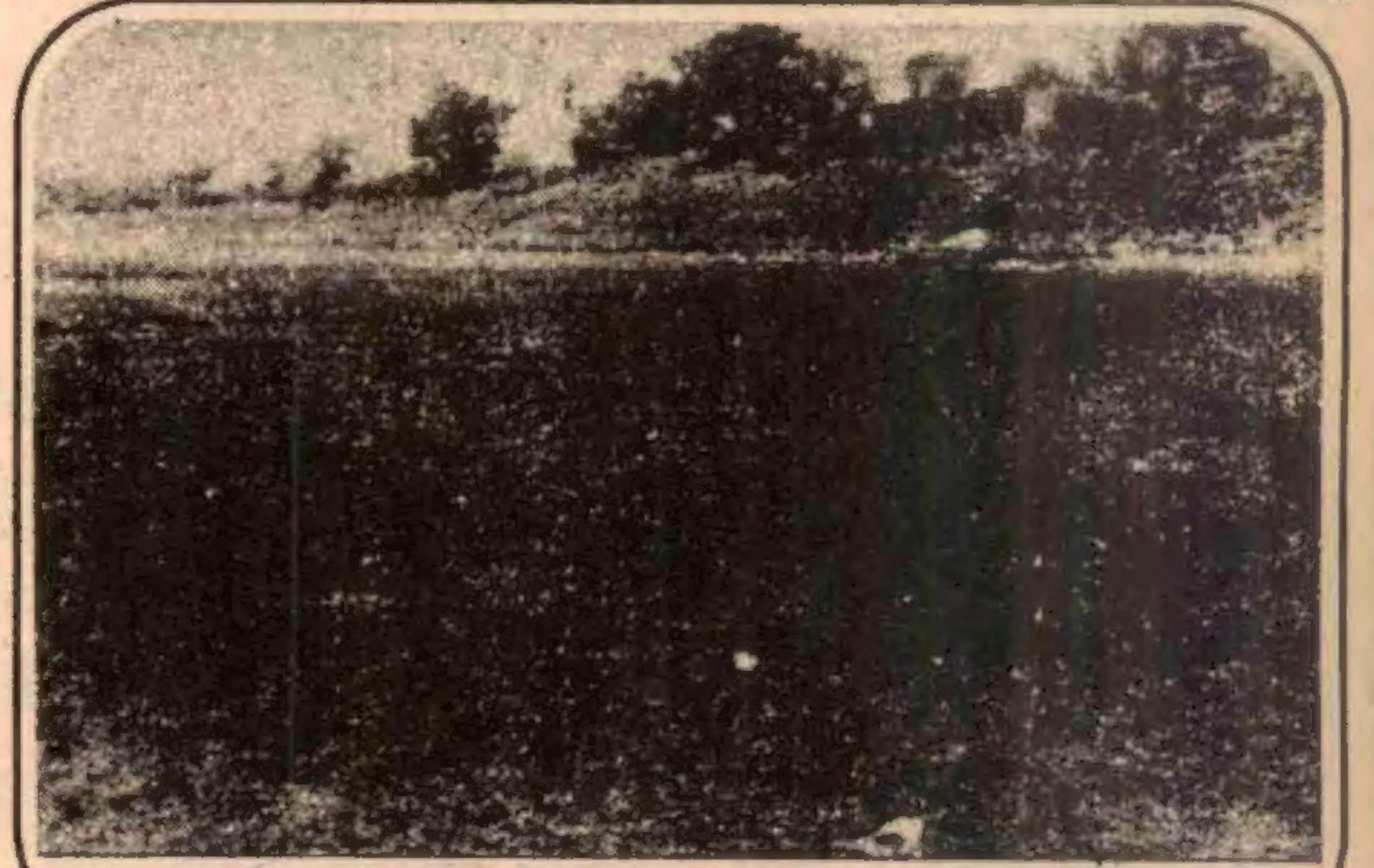
కరువులో పని కోల్పోయిన వారి గాథలు ఆందోళన

కరంగా వున్నాయి. ప్రత్యేకంగా పనిచేయలేని గర్భిణీ స్త్రీలు, ముసలి వాళ్లు వెళ్ల బుచ్చిన ఆవేదన అంతింత కాదు. కరువు యాత్రలో గుంపులు, గుంపులుగా పోగవుతున్న మహిళల ఆవేదన, కరువు కాలంలో రు.2/-ల దియ్యం ఇమ్మని, వృద్ధులకు, గర్భిణీ స్త్రీలకు పెన్షన్లు ఇమ్మని కన్నీరు, మున్నీరే ఏడ్చారు.

నిరుటి కరువులో పంటలు రాని రైతాంగ ఆందోళన ఒకవైపు కరెంటు దిల్లులు చెల్లించమని అధికారుల వేధింపులు మరోవైపు కరువు జిల్లాల పర్యటనలో రైతాంగం మొర పెట్టుకున్న మరో సమస్య.

వర్షపాతం - పంటల స్థితి :

రాష్ట్రంలో వర్షపాతం జూన్ 1 నుండి ఆగస్టు 18 మధ్య 21 శాతం తక్కువగా పడింది. మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో 48 శాతం తక్కువగా వుండగా రంగారెడ్డి జిల్లాలో 34 శాతం, నెల్లూరులో 34, కర్నూలు 20, నల్గొండ 24, వరంగల్ 21 కృష్ణా 36 తక్కువగా వున్నాయి. ఈ పరిస్థితుల వల్ల, రాష్ట్రంలో సాధారణంగా 88-89 లక్షల హెక్టార్లలో సాగు కావాల్సివుండగా గత సం॥ 58 లక్షల హెక్టార్లు ఈ సం॥ 52 లక్షల హెక్టార్లు

చుక్కనీరు లేక మైదానంలా మారిన ఇబ్రహీంపట్నం చెరువు

సాగయినట్లు వివరాలు తెలుపుతున్నాయి. ఈ సాగయిన ప్రాంతంలో కూడా విస్తారమయిన ప్రాంతం చీడపీడలకు గురైంది. మేజర్, మీడియం ప్రాజెక్టుల క్రింద కూడా వర్షాభావ పరిస్థితుల వల్ల ఫిరీఫ్ సీజన్లో సాగు అవ్వాలన్న దానిలో 36 శాతం మాత్రమే సాగయింది. మొత్తం మీద 25 శాతం మాత్రమే విత్తడం జరిగిందని తెలుస్తోంది. ఇది ఆందోళనకరమయిన విషయం.

ప్రభుత్వ నిర్ణయం :

కరువు పరిస్థితుల తీవ్రతను అంగీకరిస్తున్న ప్రభుత్వం చెప్పున్న దానికి చేస్తున్న దానికి ఏమాత్రం పాతన లేదు. గత సంవత్సరం కేంద్రాన్ని సహాయం కోరిన రాష్ట్రం కరువు వాతబడ్డ రైతాంగాన్ని ఆదుకోడానికి విత్తనాలు, మందులు తదితర అవసరాలకు సబ్సిడీ ఇవ్వలేదు. సరిగ్గా ఈ కరువులోనే మహబూబ్ నగర్ జిల్లా వంటి జిల్లాల్లో వృద్ధులకు ఇస్తున్న పెన్షన్లు గత 6 మాసాలుగా నిలిపివేయబడ్డాయి. గత సంవత్సరం కరువు క్రింద 150 కోట్లు మంజూరు చేస్తామని చెప్పినా ఖర్చు పెట్టిన దాఖలాలు లేవు, చేసింది 36 కోట్లు. మంచినీటికి పశువుల మేతకు నామమాత్రంగా ఖర్చుచేసి చేతులు దులుపుకుంది. 100 కోట్లతో మైనర్ ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టులు చేపడతామన్న ప్రభుత్వం కేవలం 18 కోట్లు మాత్రమే ఖర్చుచేసింది. కరువు పనులు కల్పించింది లేదు, వృద్ధులకు పెన్షన్లు ఇచ్చింది లేదు, విద్యుత్ బిల్లులకు రాయితీ లేదు, రేషన్ బియ్యం సప్లయ్ హెచ్చింపు లేకపోగా కొన్ని జిల్లాల్లో కోత సైతం జరిగింది. ఇది ఈ ప్రభుత్వం దౌర్భాగ్యపు నిర్వాహకం.

రైతాంగ ప్రతిఘటన :

తీవ్రమయిన కరువులో ఆవేదన చెందిన రైతులు, జీవనాధార మయిన వ్యవసాయ కూలీలు మండలాల ముందు ధర్నాలు నిర్వహించారు. గ్రామాల్లో యాత్రలు జరిపి అన్న దాతను ఆదుకోమని నినదించింది. బండ్లు, పాదయాత్రలు, రాస్తారోకోలు నిర్వహించి తమ ఆగ్రహాన్ని వెల్లడించింది. వరంగల్, నల్లగొండ, రంగారెడ్డి, మహబూబ్ నగర్ జిల్లాల్లో కరువు వాతబడ్డ రైతాంగం వివిధ రూపాల్లో ఆందోళనచేసి అధికారులపై తీవ్ర మయిన ఒత్తిడి తెచ్చింది. పశువుల మేత, కరువు పనులు,

వృద్ధాప్య పెన్షన్లు మొదలగు వాటికి కేటాయించిన నిధులు వివరించమంటే దిక్కుమొహం పెట్టారు అధికారులు. నిధుల్వేపు, మంజూరు లేదు అన్నదే వారి సమాధానం.

కర్తవ్యం :

పరిస్థితి తీవ్రమయింది. అధికార వక్షం, ప్రతివక్షం, అంగీకరించాయి. కాని సహాయక చర్యలు లేవు. ఆచరణ శూన్యం బూటకపు ప్రకటనలతో కాలం వెల్లబుచ్చుతున్న ప్రభుత్వ వైఖరిని నిలదీయాలి. మహబూబ్ నగర్ జిల్లా కలెక్టరు బింద్, పాద యాత్ర, రంగారెడ్డి జిల్లా ఇబ్రహీం పట్నం రాస్తారోకో, నల్లగొండ జిల్లా మండలాల ముందు ధర్నాలు, వరంగల్ జిల్లాలో వందలాది గ్రామాల్లో కరువు పర్యటనలు, సభలు, సమావేశాలు ప్రభుత్వ మొండి వైఖరిని ఎండగట్టడానికి ఎంతో తోడ్పడ్డాయి. స్థానికంగా మిత్ర పక్షాల మధ్య కార్యాచరణకు దోహదపడింది. ఆమోదకు రైతాంగాన్ని మేల్కొల్పింది. ఆందోళనలో ఇది తొలిమెట్టు. విడివిడిగా ఎక్కడికక్కడ రైతుకూలీలు నిర్వహించిన ఆందోళనలు రాష్ట్ర వ్యాప్త ఉద్యమానికి నాంది పలికాలి.

వీరు లేక బీటలు వారిన పొలాలు

రానున్న కాలం మరింత గడ్డు కాలం. అర్థాకలి, పస్తులు, అనారోగ్యం, తప్పవని జనం ఘోషిస్తున్నారు. ప్రభుత్వం తక్షణ సహాయం అందించాలంటే ఆందోళనే ఏకైక మార్గం. *

సెప్టెంబర్ 1వ తేదీ నాటికి ప్రధాన రిజర్వాయర్లలో నీటి మట్టాల వివరాలు :

రిజర్వాయర్ పేరు	పూర్తిస్థాయి నీటిమట్టం	ఈ ఏడాది నీటిమట్టం (అడుగులలో)	గతఏడాది నీటిమట్టం
శ్రీకైం	885	884.20	884.00
నాగార్జునసాగర్	590	567.00	566.90
శ్రీరాంసాగర్	1091	1071.20	1071.40
తుంగభద్రాద్యం	1633	1632.47	1632.90
మాచిఖండ్	2750	2712.55	2746.00
ఎగువ సీలేరు	1360	1341.20	1343.50
దొంకరాయి	1037	983.50	1032.90
9జిం సాగర్	-	1385.86	1383.00

వరి సస్యరక్షణ - మెళకువలు

వరి నాల్గు పూర్తయిన తర్వాత, సస్యరక్షణ చర్యలు తీసుకోవడం అతి ముఖ్యమైన కర్తవ్యం. పురుగులు, తెగుళ్లు నుండి రక్షించుకోవడం కోసం రైతు సోదరులకు నివారణ చర్యలు క్రింద ఇస్తున్నాం.

పురుగులు

ఆకుముడత లేక తెల్ల తెగులు :

కృష్ణ, గోదావరి ప్రాంతాలలో తెగులు చాలా హానికరమైనవి. పురుగు ఆకుపైననే పిల్ల గొంగళి దశలో వుంటాయి. ఆకును గొట్టంగా చేసి, తినవేస్తాయి. అందువల్ల ఆకులు తెల్లగా ఎండిపోతాయి.

దాని నివారణకు తొలిదశలో పురుగును నివారించడం మంచిది. లీటరు నీటికి 1.6 మి.లీ. మెన్‌క్రోటోఫాస్‌గాని, 2 మి.లీ. క్లారిఫెరిఫాస్‌గాని, 3 గ్రా. కార్బరిల్ 50% నీటిలో కలిగే మందుగాని, 2 మి.లీ. క్వినాల్‌ఫాస్‌గాని కలిపి ఎకరానికి 200 మి.లీ. మందును పిచికారీ చేయాలి. అవసరాన్ని బట్టి వారం పది రోజుల తర్వాత మరోసారి పిచికారి చేయాల్సి వుంటుంది.

కాండం తొలుచు పురుగు లేదా తెల్లకంకి :

నారు మల్లలోను నాటిన తర్వాత ఆకు చివరి భాగంలో కంది గింజ లావుతో పురుగు రంగు గ్రుడ్ల సముదాయాలు కన్పిస్తాయి. పొదిగిన కొన్ని గంటలలోనే పిల్ల పురుగులు మొక్క మొదలుకు చేరి, కాండంలోపలి భాగాన్ని తినవేస్తుంటాయి. ఫలితంగా పింకలు వేసే దశలో మొవ్వ చచ్చిపోతుంది. ఈ పరిస్థితులలో మొవ్వను మనం లాగినట్లయితే తేలికగా ఊడివస్తుంది. చిరుపాట్ల దశలో ఈ పురుగు ఆశించినట్లయితే, గింజలకు పోషక పదార్థములు అందక గింజలన్నీ పొల్లుగా మారి తెల్లగా ఎండిపోయి వుంటుంది.

దాని నివారణకు క్రియ నాశన మందులపైనే ఆధారపడక యితర పద్ధతులు కూడా అనుసరించాలి. తెగులు ఆశించక ముందే గుళికలు వేసి నిర్మూలించడం మంచిది. నాటిన తర్వాత మొక్కలు చనిపోతూ వున్నట్లయితే ఎకరానికి 10 కిలోలు కార్బోప్యూరాన్ గుళికలు వేయాలి. చిరుపాట్లదశలో మెన్‌క్రోటోఫాస్ లేక క్లారిఫెరిఫాస్‌ను పిచికారీ చేయాలి. లేదా ఫాస్ఫామిడాన్, క్వినాల్‌ఫాస్ మందులను కూడా వాడవచ్చును.

ఉల్లి కోడు లేక గొట్టపు రోగం :

దోమ జాతికి చెందిన ఈ పురుగు పిల్ల దశలోనే కాండం లోనికి తొలచుకొనిపోయి అంకురం వద్ద వృద్ధి చెందుతుంది. ఆ ప్లిథిలోజరిగే కొన్ని రసాయనిక మార్పులవల్ల ఆకుగా వృద్ధి చెందక ఉల్లికోడుగా మారిబయటకు వస్తుంది. అయితే గొట్టపు చివరి భాగంలో చిన్న ఆకు వుంటుంది.

దాని నివారణకు నార్లు సాధ్యమైనంత త్వరగా పూర్తి చేయాలి. ఎక్కువగా ఆలస్యంగా నాటిన పైరుకు ఇది ఆశిస్తుంది. లేదా చీడను తట్టుకునే రకాలను (సురేఖ, పల్లణ) పంట వివాదాలి. కోడు 5 శ్రతం ఉన్నపుడు అవసరాన్ని బట్టి ఎకరానికి

10 కీలోలు చొప్పున కార్బోప్యూరాన్ గుళికలు వేయాలి.

దోమపోటు :

ఈగకు, దోమకు మధ్యస్థంగా గోధుమ రంగులో ఉండే పురుగుల వల్ల ఇది ఆశిస్తుంది. తల్లి, పిల్ల పురుగులు గుంపులు, గుంపులుగా చేరి కాండం రసాన్ని పీల్చి వేయడం వల్ల మొక్కలు ఎండిపోతాయి. మొక్కలు కడిపినపుడు ఈ పురుగులు అధిక సంఖ్యలో కనిపిస్తాయి. ఈ తెగులు త్వరగా వ్యాపిస్తోంది. కనుగ గుర్తించి వుండాలి.

నారల్ల మరీ వత్తగా వేయకుండా చూడాలి. అలాగే నత్రజని అధిక మోతాదులో వాడరాదు. అవసరాన్ని మించి నీరు పెట్టకుండా జాగ్రత్త వహిస్తూ అప్పుడప్పుడు నేలను అరవనిస్తూ వుండాలి. దుబ్బుకు పరిపురుగులు కనబడగానే ఎకరాకు 10 కీ.గ్రా. కార్బోప్యూరాన్ 39 గుళికలు లేక లీటరు నీటికి 2.2.మి.లీ. మోనోక్రోటోఫాస్ లేక 3.0 మి.లీ. క్లోర్ ఫైరిఫాస్ను గాని కలిపి 200 మి.లీ. మందును నీటిని పిరియారి చేయాలి. పాలుపోసుకొనే దశలో అయితే ఎకరానికి 10 కీలోలు చొప్పున కార్బిరిల్ 5 శాతం తీయాలి వుంటుంది.

రెల్ల రాల్చు పురుగు :

గింజ గట్టిపడే దశలో ఈ పురుగు వెన్నులను కొరికి వేసి తీవ్ర నష్టాన్ని కలుగజేస్తుంది. పగటి వేళల ఆకార మొదళ్ళలో వుండి, రాత్రిపూట పంటకు హామిని కలుగజేస్తాయి.

దాని నివారణకు లీటరుకు 2 మి.లీ. క్వినాల్ ఫాస్గాని, 2 మి.లీ. క్లోర్ ఫైరిఫాస్గాని 1 మి.లీ. డైక్లోర్ ఫాస్గాని, పిచికారి చేయాలి.

తెగుళ్ళు

అగ్గి తెగులు :

ఈ తెగులు ఏ దశలోనైనా వస్తుంది. ఆకులపై చిన్న మచ్చలు ఏర్పడి అలి క్రమంగా పెద్దవై నూలుకండ ఆకారంలో వుంటాయి. తెగులు తీవ్రమయినపుడు ఆకులు ఎండిపోయి, పెరు కురుచబారి తగులబడినట్లుగా కనిపిస్తుంది.

దాని నివారణకు తట్టుకోగల రకాలను మంచిది. కలుపును ఎప్పటికప్పుడు నివారిస్తూ 0.1 శాతం హి నో సాన్ లేక 0.1 శాతం బావిస్పాన్ అను మందులు వాడవలెను.

ఎర్ర తెగులు (లేక) టుంగ్రోవెరస్ :

ఈ తెగులు వెరస్ జాతికి చెందిన సూక్ష్మజీవి వల్ల వస్తుంది. తెగులు సోకిన మొక్కలు గిడనబారి తక్కువ సంఖ్యలో మాత్రమే పింకలు తీస్తాయి. మురద ఆకులు లేత ఆకుపచ్చ రంగు నారింజ రంగులోకి మారుతాయి.

నివారణకు కలుపు నిర్మూలన వద్దతులు క్రమం తప్పకుండా పాటించాలి. తెగులు సోకిన మొక్కలను పీకి కాల్చి వేయాలి. పచ్చ దోమలు దుబ్బుకు రెండుకు మించి కనబడినపుడు 'కార్బోప్యూరాన్' గుళికలను ఎకరానికి 12 కీలోల చొప్పున వేసి నివారించుకోవచ్చును. మందులు వాడేటప్పుడు ఏ జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి

ఈ మాసపు వ్యవసాయ పనులు

- మిర్చి : మిరపలోలలో భారీలను పూరించాలి. నన్యరక్షణ అంతర కృషి చేయాలి వుంటుంది.
- పొగాకు : నాడుమడిలో నన్యరక్షణ, పొగాకు వేయి చేలో దుక్కులు దున్నుట పైదుకు కోతలు.
- నువ్వులు : జాన్ నెంలో వేసిన పైదుకు కోతలు.
- కూరగాయలు : వంగ టమాటో నాల్లు వేయటం.
- వండ్లు : ఎక్కువ వర్షపాతంగల ప్రాంతాల్లో ఎమ్మో మొక్కలు నాటటం ప్రారంభించాలి. అరటి నాల్లుకు నేలను తయారు చేయటం, విత్తనం పింకలను సేకరించటం చేయాలి.
- వశుగ్రాసాలు : శీతాకాలపు వశుగ్రాసాలు విత్తనం సేకరించటం, నేలను తయారు చేయటం.

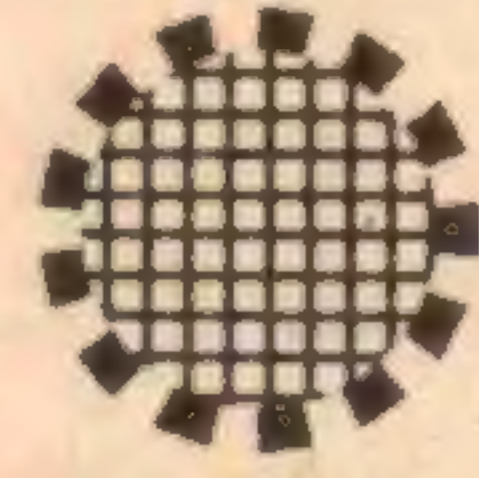
అలాగే వేరుశనగ, వ్రత్తి, ఆముదం వంటలకు నన్యరక్షణ చర్యలు చేపట్టవల్సి వుంటుంది.

మందులు కొలుచుటలో అగ్గిపెట్ట మూతలు, డబ్బా మూతలు వాడరాదు. మందు కొలుచుటకు కొంద జాడిగాని, ఔన్ను గ్లాసును గాని వాడవలెను. గుళిక మందులు వేయుటకు ముందు 2 అంగుళాల నీరు ఉంచి ఆ నీటిని 2 లేదా 3 రోజుల వరకు పొలంలో నిలకట్టువలెను. బయట నీరు లోపలికి రాకుండా చూడవలెను. మందులను సిఫారస్ చేసిన మూతలో మాత్రమే వాడవలెను. నత్రజని ఎరువులు నాటిన తర్వాత 45 రోజులలో వేయటం పూర్తి చేయవలెను. అనవసరంగా మందులు వాడి ఖర్చు పెట్టరాదు.

నూతన పంగడాలు మన పరిశోధనకొక దర్పణం

ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం చే రూపొందించబడిన 24 మేలు రకం పంట రకాలను జూలై 7, 1993న జరిగిన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర విత్తనాల ఉపసంఘం 22వ సమావేశంలో విడుదల చేయడం జరిగింది. ఇది వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయ 26 సంవత్సరాల చరిత్రలో ఒకేసారి 24 రకాలను విడుదల చేయడం గర్వించదగ్గ విషయం. ఈ విడుదల చేయబడిన రకాలలో వరిలో 5, రాగి, మొక్కజొన్న, కొజ్జి, కంది, మినుము, మిరప, కొబ్బరి మరియు పొల్స పంటలలో ఒక్కొక్క రకం కాగా, ప్రత్తి, వేరుశనగ, నువ్వులులో రెండేసి రకాలు మరియు పెసరలో 4 రకాలు యున్నవి. దీనితో ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం వారిచే ఇప్పటివరకు 200 రకాలు విడుదల చేయబడినవి. కావున అంబాజీపేట కొబ్బరి పరిశోధనా స్థానం నుండి విడుదల గావింపబడిన 200 సంఖ్యపరమైన కొబ్బరి రకానికి 'డబుల్ సెంచరి' అని నామకరణం చేయబడినది. దీనికి ప్రధానంగా వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయ నిర్వహణ విరంతర కృషితో బాటు అకుంతిత దీక్షా దక్షతలే తార్కాణము. ఇప్పటి వరకు వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం వారిచే విడుదల గావింపబడిన వరి రకాలలో యం.టి.యు-5249, యం.టి.యు-5293, యం.టి.యు-2067, యం.టి.యు-2077 దోమపొటును సమర్థవంతంగా తట్టుకొనే రకాలు కాగా కాకతీయ, సురేఖ, కావ్య మరియు దివ్య రకాలు ఉల్లికోడును తట్టుకోగలవు. ఇదే విధంగా ప్రత్తిలో తెల్లదోమను తట్టుకోగల యల్.పి.యస్-141, యల్.కె.861 రకాలు, బూడిద తెగులును తట్టుకోగల మినుము రకమైన యల్.బి.జి.17 కూడా ప్రప్రథమంగా భారతదేశంలోనే విశిష్ట స్థానాన్ని ఆక్రమించుకున్నాయి. ఇంతకు పూర్వం జాతీయ స్థాయిలో విడుదల గావింపబడిన మిరప రకాలైన జి-4, జి-5 మరియు యల్.సి.సి-235, మొక్కజొన్నలో మొట్టమొదటి త్రినిది (త్రీవే క్రాస్) సంకరమైన త్రిశూలత (డిహెచ్.యం.101), రాగి పంటలో గోదావరి (పి.ఆర్.202), రకాలు కలవు. ఇవిగాక

ఇటీవలనే జాతీయ స్థాయిలో విడుదల చేయడానికి సంకరజాతి మొక్కజొన్న రకమైన డి.హెచ్.యం.109 మరియు సి.యా (యన్.ఐ.సి.) 2593 కొజ్జి రకాలు సిఫారసు

చేయబడ్డాయి. చెజకు సాగులోను మరియు పంచదారపరిశ్రమకు తీవ్ర విఘాతాన్ని కల్గించిన 'ఎట్టుకుచ్చు' తెగులును తట్టుకోగల చెజకు రకాలైనటువంటి కో-సి-7601 మరియు కో-సి-7602 అనకాపల్లి పరిశోధనా స్థానంలో గావింపబడి విడుదల చేయబడ్డవి.

ఇదే విధంగా నెల్లూరు వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం నుండి అగ్గితెగులను సమర్థవంతంగా తట్టుకోగల యన్.యల్.ఆర్. 9672, 9674 రకాలు విడుదల చేయబడ్డాయి. ఇవిగాక గత రెండు దశాబ్దాలుగా రైతుల మన్ననలకు ప్రీతి పాత్రమై అధిక విస్తీర్ణంలో సాగులోయున్న బి.పి.టి-1235 తెల్లహంస మరియు మసూరి వరి రకాలుకూడ ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం నుండి విడుదలగావింపబడినవే. సోనామసూరి అనే పిలువబడే మంచి నాణ్యత కల్గిన సన్న బియ్యం రకమైన సాంబామసూరి (బి.పి.టి.-5204) బాపల్ల వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం నుండి విడుదల చేయబడినవే. ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయంచే విడుదల చేయబడిన పంట రకాలు మన రాష్ట్రంలోనేగాకుండా పొరుగు రాష్ట్రాల్లో కూడ అత్యంత ప్రాశస్త్యాన్ని కలిగి సాగు చేయబడుతున్నాయి. రాష్ట్రంలో వరి సాగుచేయు మొత్తం విస్తీర్ణంలో 80-85 శాతం వరకు ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వ విద్యాలయంచే విడుదల చేయబడిన రకాలే సాగులో ఉన్నాయి. అదే విధంగా దాదాపు నూటికి నూరు శాతం చెజకు, మిరప, మినుము, గోగు మరియు రాగి పంటలు సాగులో యుండగా ప్రత్తి విస్తీర్ణంలో మూడింట

ఒక వంతు విశ్వవిద్యాలయంచే విడుదల చేయబడిన రకాలే ఉన్నాయి. ఇవిగాక అధిక విస్తీర్ణములో సాగవుతున్న మొక్కజొన్న మరియు కొంత మేరకు నువ్వు పంట రకాలు కూడ ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం నుండి విడుదల చేయబడ్డవే. మాగాణి వరి బీళ్ళలో సాగు చేయడానికి లాంప్రాంతీయ వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానంలో అభివృద్ధిపర్చబడిన మినుము రకాలు కృష్ణా డెల్టా ప్రాంతము రైతుల పాలాల్లో హెక్టారుకు 3 నుండి 3.5 బన్నుల దిగుబడుల నిచ్చాయి. దీని కంటటికి ముఖ్యంగా విశ్వవిద్యాలయ శాస్త్రవేత్తల అవినశకృషియే తార్కాణము. వ్యవసాయ రంగములో ముందంజ వేస్తు రాష్ట్ర కీర్తి ప్రతిష్టలను పతాక స్థాయిలో తీసుకపోవడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం అహర్నిశలు పాటుపడుతుందనడంలో అతిశయోక్తిలేదు. తత్ఫలితంగానే 1956-57 రాష్ట్ర ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి కేవలం 5.6 మిలియన్ బన్నులుకాగా ప్రస్తుతము ఆ ఉత్పత్తి 12.9 మిలియన్ బన్నుల స్థాయికి చేరుకో కలిగింది. ఈ సంవత్సరం మన రాష్ట్రం కేంద్ర ఆహార నిర్వహకు తన వంతు వాటాగా 30 లక్షల బన్నుల ఆహార ధాన్యాలను సరఫరా చేసింది.

క్రొత్తగా విడుదల గావింపబడిన రకాల ప్రత్యేక లక్షణాలు :

వరి, ఇప్పటివరకు సరిక్రొత్తగా విడుదల చేసిన రకాలలో పాటు వరిలో మొత్తం 48 రకాలు విడుదల చేయడమైనది. ఈ అయిదు క్రొత్త వంగడాలను ప్రాంతీయ ప్రాతిపదికన ప్రత్యేకంగా ఆయా ప్రాంతాల సమన్వయను దృష్టిలో ఉంచుకొని రూపొందించబడ్డాయి. 'సాగర సాంబ'గా విడుదల చేయబడిన ఆర్.యన్.ఆర్.-52147 రకము మడిమ కృశ్మ తెగులు, ఆకు మచ్చ తెగులతోపాటు ఉల్లి కోడు మరియు దోమ పోటును తట్టుకొంటుంది. ఇది తెలంగాణ మరియు రాయలసీమ జిల్లాల్లో ప్రాసస్తాన్ని పొందిన బి.పి.టి. - 5204 (సాంబమసూరి) రకానికి ప్రత్యామ్నాయమైన రకము. బి.పి.టి. 5204 రకం ఏరకమైన చీడ పీడలకు గురి అవుతుందో ఈ రకం కూడా అవే చీడ పీడలకు గురి అవుతుంది. గింజ నాణ్యత ఏమాత్రం తగ్గకుండా చీడ పీడలను తట్టుకొనే శక్తి అధికంగా కలిగియుంది. డబ్ల్యు.జి.యల్. 47970 ఫల్గుణ రకానికి ప్రత్యామ్నాయమైన వంగడం. మసూరి రకం వలె సన్న బియ్యాన్నిచ్చే స్వభావంగల ఆర్.డి.ఆర్. 355 (వర్ష) వరి వంగడం ఉల్లి కోడును తట్టుకుం

టుంది. అగ్గితెగులు మరియు ఆకు ముడత పురుగులను కొంత వరకు తట్టుకొనే శక్తి గలదు. ఖరీఫ్లో తెలంగాణా జిల్లాల్లో ఆలస్యంగా నాట్టువేసే ప్రాంతాలకు అనుకూలమైనది. పోతన మరియు తెల్లపాన రకాల కన్నా హెచ్చు దిగుబడి నిస్తుంది. ఉత్తర కోస్తా మరియు కృష్ణాగోదావరి మండలాలలోనేగాక ఉత్తర తెలంగాణా మండలానికి చెందిన అదిలాబాద్ మరియు నిజామాబాద్ జిల్లాల్లోని కొన్ని ప్రాంతాల్లోగల మెరక భూముల్లో వర్షాధారంగాను/ఆరుతడి పరిస్థితుల క్రింద మెట్ట వరిసాగు చెప్పుకోదగ్గ విస్తీర్ణంలో యున్నది. ఇటువంటి పరిస్థితులలో తక్కువ కాలవ్యవధి రకమైనటువంటి యం.టి.యు.-9993 (105-110 రోజులు) వంగడాన్ని విడుదల చేయవలసింది. ఇది నాణ్యతగల సన్న బియ్యం రకం.

మొక్కజొన్న : డి.హెచ్.యమ్-109 త్వరితంగా (85 రోజులు) పక్వానికి వచ్చే త్రివిధ సంకర జాతికి చెందిన అధిక దిగుబడినిచ్చు రకము. ఈ రకం కాండము తొలుచు పురుగును తట్టుకోవడంతోబాటు ఆకుమచ్చ తెగులు, మడమ కుళ్ళు తెగులు, బూడిద తెగులు, చార్కోల్ రాట్ మరియు పంట పక్వానికి వచ్చే ముందు వచ్చు ఎండు తెగులుకు ఒక మోస్తరుగా తట్టుకోగలదు. మన రాష్ట్రంలో మొక్కజొన్న పంటను సాగుచేసే అన్ని ప్రాంతాలకు మరియు వర్షాధార పరిస్థితులకు అనుకూలమైన రకం. ఇది జాతీయస్థాయిలో విడుదల చేయడానికి సిఫారస్ చేయబడింది.

చిరుధాన్యాలు : రాగి, కొట్ట మరియు జొన్న వంగడాలలో విడుదల గావింపబడిన ఒక్కొక్క రకం దేశవాళీ వంగడాకన్నా అధిక దిగుబడి నీయడంలో మేలైనవి. ఈ రకాలు ప్రాంతీయంగా ఏదురయ్యే సమన్వయను ఆదనంగా తట్టుకొనే శక్తిని కలిగియున్నది. 'కృష్ణదేవరాయ' పేరుతో విడుదల గావింపబడినసియా (యస్.పి) కొట్టరకం రెండు విధాలుగా అంటే ధాన్యోత్పత్తికి మరియు పశుగ్రాసానికి ఉపయోగకారిగా కొట్ట పంటను వర్షాధారంగా పండించే అన్ని ప్రాంతాల్లోను సాగుచేయవచ్చు. ఈ రకం కూడ జాతీయ స్థాయిలో విడుదల గావించుటకు సిఫారస్ చేయబడింది. పి.జె.890 జొన్నరకం నెల్లూరు జిల్లాకు చెందిన పాదలకూరు ప్రాంతములో జొన్న రకాల అవసరాలను ఇప్పటి వరకు నిర్లక్ష్యం చేసిన ప్రాంతాల్లో పండించడానికి నిర్దేశింప బడినది.

పప్పుధాన్యాలు

కంది : మధిర-66 (యం.ఆర్.జి.66) రకం గింజలు లేత గోధుమ వర్ణాన్ని కలిగియుండును. మాక్రో ఫోమినా ప్లేమ్ కాంకర్ తెగులును బాగా తట్టుకోగలదు. ఉత్తర తెలంగాణా మండలములో ముందుగాను మరియు ఆలస్యంగా విత్తే పరిస్థితులకు ఈ వంగడం అనువైనది.

పెసర : ఇప్పుడు విడుదల గావింపబడిన నాలుగు పెసర రకాలన్నీ రైతుల మన్ననలకు ప్రతి పాత్రమై మిక్కిలి ప్రాచుర్యంలో ఉన్నాయి. వరంగల్-2 త్వరగా కోతకు వచ్చే అధిక దిగుబడి నీయగల సామర్థ్యం కలిగియుండి పెసరపండించే అన్ని ప్రాంతాల్లో అనువైనది.

ప్రత్తి : ప్రత్తి పంటలో చిరకాలంగా ఎదురు చూస్తున్న రెండు రకాలైనటువంటి యల్ 861 మరియు యల్ 389 ప్రస్తుతం విడుదల గావింపబడ్డాయి. ఈ రకాలు ఇప్పటికే రైతుల ఆదరాభిమానాలను చూరగొన్నాయి. యల్ 861

రకం తెల్లదోమలను తట్టుకోగల స్వభావము కలిగి యున్నది. మన దేశంలో ఇటువంటి మంచి లక్షణంతో కూడిన ఒకే ఒక రకం ఇదే.

మానె గింజల పంటలో కదిరి - 134 మరియు జగిత్యం 88 వేరుశనగ రకాలు, యలమంచలి - 11 మరియు 17 నువ్వు రకాలు సరిక్రొత్తగా విడుదల గావింపబడ్డాయి. ఇవి మానె గింజల పంటల రకాల్లో యున్న వ్యత్యాసాన్ని పూరించ గలవు. కదిరి 134 వేరుశనగ రకం వర్షాభావ పరిస్థితులను తట్టుకును. ఇవిజ లవణాలను అపారంగా కలిగియున్న 'హిల్స్' రకం విదేశాలకు ఎగుమతి చేసేందుకు అనుకూలమైనది. దీనిని సర్వసాధారణంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని ఉష్ణమండల ప్రాంతాల్లోను సాగుచేయడానికి విడుదల గావింపబడినది. 'లాం 305' మిరప రకం గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా తీవ్రమైన బెడదగా తయారైన వైరస్ రోగ సముదాయానికి బాగా తట్టు కొనగలదు.

(ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం వారిచే విడుదల చేయబడిన సమాచారం.

మోనార్క్ వెంట బంగారు పంట

మోనార్క్

పి వి సి పైపులు

Monarch

IS 4985

తయారుచేయు వారు : మోనార్క్ పైప్స్ (ప్రై) లిమిటెడ్

2-2-1108/1/2, మ్యానల్లకుంట్ల హైదరాబాద్ - 500 044. ఫోన్ : 47366/46025

పైపు లైన్లకు ఉచిత సాంకేతిక సలహా ఇవ్వబడును.

కోళ్ళలో గంబోర్ వ్యాధి

కోళ్ళ ఉత్పత్తి పరిశ్రమగా మారి గణనీయంగా పెరుగుతున్న పరిశ్రమ. ఈ పరిశ్రమాభివృద్ధికి ఈ మధ్యకాలంలో మన ప్రాంతములో గంబోర్ అను వ్యాధి ప్రబలి తీవ్ర నష్టాలకు గురి చేస్తున్నది. కోళ్ళ ఉత్పత్తి, గ్రుడ్లు ఉత్పత్తిలో దేశంలో ప్రథమ స్థానం పొందిన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఈ గంబోర్ వ్యాధి ప్రబలకారణముగా ఈ సంవత్సరము కోళ్ళ ఉత్పత్తి దారులు అర్థికంగా ఎంతో నష్టపోతున్నారు.

కోళ్ళలో గంబోర్ వ్యాధి అతి తక్కువ కాలంలో త్వరగా వ్యాప్తి చెందే వైరస్ వలన వచ్చు వ్యాధి. ఇది పాదుగుతున్న పెరిగే దశలో ఉన్న కోళ్ళలో కనబడుతుంది. మొట్టమొదటగా ఈ వ్యాధిని 1962వ సంవత్సరములో అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలో 'గంబోర్' పట్టణంలో గుర్తించారు. నేడు ఈ వ్యాధి కోళ్ళపరిశ్రమలో గొప్ప ప్రాముఖ్యతను కలిగి వున్నది. ఈ వ్యాధి కారకమైన వైరస్ ఆర్.ఎన్.ఎ. 'బిర్నా' తరగతికి చెందినది. ఈ వ్యాధి వలన కోళ్ళలో వ్యాధి నిరోధకశక్తి తగ్గడం ద్వారా కొక్కర లాంటి వ్యాధులు వచ్చి మరణ శతం ఎక్కువ అవుతుంది. ఈ మధ్య కాలంలో ఈ గంబోర్ వ్యాధి పెరుగుతున్న గ్రుడ్లు పెట్టే కోళ్ళలో మరియు కోళ్ళ సాంద్రత ఎక్కువగా ఉన్న దక్షిణ, తూర్పు రాష్ట్రాలలో కనబడుతున్నది. ఈ వ్యాధి ఎక్కువగా 3 - 6 వారాల వయస్సుగల కోళ్ళలో వస్తుంది. 3 వారాల లోపు పిల్లలలో ఈ వ్యాధి లక్షణాలు గుర్తించటం కష్టతరం.

నిపుణుల అభిప్రాయం ననుసరించి ప్రస్తుతమున్న గంబోర్ వ్యాధి ఒక తీవ్రతరమైన సరిక్రాంత వైరస్ సైరైయిన్ ద్వారా వ్యాపించుచున్నది. ఇది ప్రధానంగా కలుషితమైన మేత సంచులు, గ్రుడ్లు, ట్రేలు, వాహనములు, సందర్శకులు, క్రిమికీటకాలు, గాలి, మరియు పక్షుల ద్వారా వ్యాపించును.

వ్యాధి లక్షణాలు :

రెండు వారాల మొదలు 19వ వారము వయస్సు గల

లేయర్ మరియు బ్రాయిలర్ కోడిపిల్లలకు ఈ వైరస్ వ్యాధి సోకవచ్చును. మరణాల సంఖ్య వైరస్ తీవ్రతను బట్టి యాజమాన్య పద్ధతులను బట్టి వయస్సును బట్టి 10 శాతము నుండి 90 శాతము వరకు ఉండవచ్చును. వ్యాధి ఆకస్మికంగా వ్యాపిస్తుంది. దాదాపు షెడ్డులోని అన్ని కోడిపిల్లలకు వ్యాపిస్తుంది. వ్యాధి 7 నుండి 10 రోజుల వరకు ఉంటుంది. వ్యాధి ముదిరిన కోడిపిల్లలు నీరసించి, నీరు కోల్పోయి శరీర ఉష్ణోగ్రత పడిపోయి చివరకు చనిపోతాయి. నీళ్ళ విరోచనం వలన ఆసనం దగ్గర మట్టి, దుమ్ము అంటుకొని ఉంటాయి. ఈకలు మృదుత్వంని కోల్పోతాయి. బతికిన పిల్లలు మేతను సరిగా జీర్ణించుకోలేక పోవడం వలన గణనీయమైన నష్టం కలుగుతున్నది.

రోగ నిర్ణయము :

పై లక్షణాలను బట్టి వ్యాధి చరిత్రను బట్టి వ్యాధిని గుర్తించవచ్చును.

పోస్ట్ మార్టం పరీక్షలో.....

వ్యాధి సోకిన మొదటి రోజు చూస్తే బర్నా అవయవము లావుగా ఎర్రగా కనబడుతుంది. రెండవ రోజు కాని మూడవ రోజు కాని చూస్తే చిక్కటి జిగురుగా ఉన్న ద్రవము కనబడుతుంది. రోపం చిన్న చిన్న రక్తపు చుక్కలు కనబడతాయి. రక్తపు చారలు (దాగులు) తొడ, చాతి, రెక్కలు మొదలైన చోట్ల కనబడతాయి. కీడ్నీలు వాచి ఉంటాయి.

వ్యాధి చికిత్స :

వ్యాధి సోకిన తరువాత వ్యాధిని నివారించుటకు సరియైన చికిత్స ఏమియు లేదు. సమీపములో పశువైద్యులను సంప్రదించి క్రింద ఉదహరించిన మందులను వాడటం వలన కొంత వరకు ఈ వ్యాధి తీవ్రతని తగ్గించవచ్చును.

వ్యాధి సోకిన పిల్లలకు ఉదయం నీటిలో 5 నుండి 7 రోజుల వరకు

1. వెంట్రెపోర్ ఎ / ఎలాబ్లెండ్ / ఎలా-ఎ (-) 3 మి.లీ. / 100 పిల్లలకు.
2. స్ట్రెస్విల్ / పెమిటాన్ / ఎలాటాన్(-) 5 మి. లీ. / 100 పిల్లలకు.
3. ఇమ్యులెక్ (-)20 మి.లీ. / 100 పిల్లలకు.
4. లాక్సాల్ (-) 5 నుండి 10 గ్రాములు / 100 పిల్లలకు టెఫ్రాల్ / బ్రాటాన్ / రివోప్రెట్ (-)10 నుండి 25 మి. లీ. / 100 పిల్లలకు.
5. నిమ్మకాయలు (-) 5 నుండి 10 కాయల వరకు / 100 పిల్లలకు.

మేతలో....

1. వెంట్రెమిక్స-3 / హైబ్లెండ్ - 100 గ్రా / ఒమ్మ మేతలో
2. బయోప్యాక్ / బయోసేఫ్ - 500 గ్రా / 100 పిల్లలకు
3. వెంట్రె బి / రోవిబి - 250 గ్రా / 100 పిల్లలకు.

ఆంటిబయోటిక్స్, కాక్సిడియోసిస్ మందులు వైద్య సలహాలమేరకు వాడవలెను. వ్యాధి నుండి కోలుకున్న పిల్లలకు వెంటనే వివామిసాల్ 2 నుండి 5 గ్రాములు 100 పిల్లలకు ఉదయం నీటిలో ఇచ్చి మరుసటిరోజు రిసోలా / ఎఫ్, డబుల్ డోసు నీటి ద్వారా గాని లేదా కన్నుద్వారా ఇవ్వవలెను.

వ్యాధి ఇతర ఫారంలకు సోకకుండా చనిపోయిన పిల్లలను 6 అడుగులలోతు 4 అడుగుల వెడల్పుగల గొయ్యిలో వేసి పైన ఊకపోసి కాల్చివేయవలెను. లేదా రోతైన గొయ్యి తీసిపూడ్చవలెను. ఫార్మాలిన్ 150 మి.లీ. / 10 లీటర్ల నీటిలో కలిపి షెడ్డు చుట్టు, బయట ప్రే వేయాలి. షెడ్డులోపల కోడిపిల్లలపై డిస్పెక్స్-ఎస్ లేదా ఆలాక్ 40 మి.లీ./10 లీటర్ల నీటిలో కలిపి ప్రే వేయవచ్చును.

వ్యాధినివారణలు :

ఈ క్రింది సూచనలు సక్రమముగా పాటించిన యెడల ఈ వ్యాధి వాస్తవి నివారించవచ్చును.

1. మంచి నాణ్యత గల వ్యాధి నిరోధక టీకాలు యెన్నుకొని,

తగిన తరీర్లు పొందిన వారిచే టీకాలు వేయించవలెను.

2. కోళ్ళఫారంలో పెంచవలసిన కోళ్ళకంటే ఎక్కువ కోళ్ళను పెంచడం వలన వాటికి నీరు మరియు మేత సరిగ్గా సరిపాక ఒత్తిడి ఏర్పడుతుంది. తద్వారా వ్యాధులకు గురియగు అవకాశ ముంటుంది. కాబట్టి నిర్ణీత సంఖ్య కంటే ఎక్కువ కోళ్ళను ఏ షెడ్డులోనూ పెంచరాదు.

3. నీరు మరియు ఉష్ణోగ్రత ఒత్తిడి :

వేసవి కాలంలో కోళ్ళలో వ్యాధి నిరోధక వ్యవస్థ ఒత్తిడికి గురియగుతుంది. కావున కోళ్ళను ఎక్కువ పరిశుభ్రమైన నీరు ఎల్లప్పుడూ అవసరం. నీటిని ముందుగ పరీక్షచేసి వాడుట శ్రేయస్కరం.

4. మేత :

నాణ్యత గల మేత వాడటం. కోళ్ళ ఆరోగ్యానికి ఎంతో అవసరం. కలుషిత ఆహారం వ్యాధినిరోధక వ్యవస్థను క్షీణిం చేస్తుంది. వేసవి కాలంలో మేత తీసుకోవడం తగ్గుతుంది. కాబట్టి మేతలో కావలసిన పోషకాలు విటమిన్లు అధికపాళ్ళలో కలుపుట అవసరం.

5. కాక్సిడియోసిస్ :

గంబోరో వ్యాధి ఎక్కువగా కాక్సిడియోసిస్ వ్యాధి సోకిన ఫారంలో గమనించవచ్చును. కాబట్టి వ్యాధి నివారణలో సరియైన యాజమాన్య పద్ధతులు మరియు కాక్సిడియోస్టాట్స్ వాడకం ఎంతో అవసరం.

6. కొక్కిర తెగులు :

గంబోరో వ్యాధి ఎక్కువగా కొక్కిర తెగులు సోకిన కోళ్ళలో కూడా వస్తుంది. అందువలన గంబోరో వ్యాధి నిరోధక టీకాలు, మరియు కొక్కిర తెగులు నివారించు 'రిసోల' వ్యాధి నిరోధక టీకాలు ఒకేసారి వాడుట శ్రేయస్కరం.

7. కోళ్ళ ఫారం జీవసంరక్షణ పద్ధతులు :

కోళ్ళఫారంలోని ఇతరుల ప్రవేశము, గ్రుడ్లు పేకరించే వాహనము, ఉపయోగించిన గోనెసంచులు, మార్కెట్ నుండి వచ్చే ఇతర వస్తువులు నివారించడం అవసరం. మార్కెట్ నుండి

కోళ్ళ పెంపకం

గత సంచిక తరువాయి.....

కోడిపిల్లలు పెరిగే వయస్సులో నాసి రకపు పిల్లలను వేరు చేసి, ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించవలెను. ఈ వయస్సులో రెండవ సారి కొక్కెర తెగులుకు, మహాచికి బూస్టరు డోసు టికాలు వేయించాలి. సాదారణంగా 18-19 వారం వయస్సు వచ్చేటప్పటికి కొన్ని కోళ్ళు గ్రుడ్లు పెట్టడం మొదలు పెడతాయి. కాబట్టి ఈ సమయంలో షేడ్ లో గూళ్లను అమర్చాలి. ప్రతి 5 కోళ్లకు ఒక గూడు చొప్పున అమర్చాలి వుంటుంది.

అయితే గ్రుడ్ల పెట్టే కోళ్లకు ప్రత్యేక షేడ్ ఉన్నట్లయితే 17 లేక 18 వారంలో కోళ్లను ఆ షేడ్ లోనికి మార్చవలెను. ఇలా చేయడం వలన కొత్త వాతావరణానికి అలవాటు పడటానికి అవకాశం వుంటుంది.

గ్రుడ్ల కోళ్ళ పెంపకం (20 వారముల పైన)

ఈ దశలో ఏ విధమయిన శ్రమ కలుగకుండా చూచుకోవడం అతి ముఖ్యం. టికాలు, ముక్కులు రెండవసారి కత్తిరించటం మున్నగు కార్యక్రమాలు గ్రుడ్లు పెట్టే దశకు చేరక ముందే పూర్తి చేయాలి. ఈ దశలో కోళ్లకు 14 నుండి 16

గంటల వెలుతురు అవసరం వుంటుంది. కాబట్టి 21వ వారం నుంచి క్రమంగా వెలుతురు సమయాన్ని 16 గంటల వరకు పెంచాలి. షేడ్ లోని వెలుతురు, కోళ్ల యొక్క గ్రుడ్ల ఉత్పత్తికి దోహదం చేస్తుంది. కావున వెలుతురు పెట్టే విషయాన్ని విస్మరించ కూడదు. ప్రతి 200 చ. అడుగుల స్థలానికి ఒక 40 వాట్ల బల్బును వాడతే సరిపోతుంది.

ఒక్కొక్క కోడికి కనీసం 4-5 అం. మేత స్థలం 1 అం. నీటి స్థలం ఉండేట్లు చూడాలి. ఇందుకోసం తొట్టెల సైజును పెంచుకోవాలి. 10 - 12 కేజీల పరిమాణం గల మేత తొట్టె సుమారు 20 - 25 కోళ్లకు సరిపోతుంది. దాణా మిశ్రమము ఒక రకం నుండి వేరొక రకమునకు క్రమంగా మార్చవల్సి వుంటుంది.

లిట్టరు తడిగా ఉండి అమ్మోనియా వాసన వచ్చే పరిస్థితులలో చదరపు అడుగుకు 1 కేజీ నున్నం కలిపి వివారించవచ్చును. ఫలితంగా ఆరోగ్యంగా ఉంటాయి. దగ్గరలో గల ఫారమ్ లో రోగాలు సోకినప్పుడు టికాలు వేసి కోళ్లను కాపాడవచ్చును. (సశేషం)

(15వ కేజీ తరువాయి)

వచ్చే గ్రుడ్లు పెట్టేటప్పుడు ఫారం ఆవరణలోనికి తీసికొని వచ్చుట చాలా ప్రమాదకరం. ఇదే వ్యాధి వ్యాప్తికి తోడ్పడుతుంది. కావున గ్రుడ్లు పెట్టేటప్పుడు బయటకు తీసికొని పోవుట, బయట నుండి తీసి కొని రావడం కాని చేయరాదు. వాడిన గ్రుడ్లు పెట్టేటప్పుడు పరిశుభ్రపరచవలెను. గ్రుడ్లు, మాంసము సేకరించే వాహనములను గేటు వెలుపలే ఉంచవలెను.

6. యాజమాన్య పద్ధతులు :

పాడుగుల కోళ్ళపెద్ద మరయు పెరుగుదల కోళ్ళ పెద్దలలో వని చేయువారు గ్రుడ్లు పెట్టే కోళ్ళ పెద్దలలోనికి ప్రవేశించే ముందు పరిశుభ్రముగా

ప్రవేశించవలెను.

7. వ్యాధి నిరోధక టికాలు వేసేవారు వ్యాధి సోకిన ఫారంలో ప్రవేశించరాదు. అన్ని కోళ్ళు జీవరక్షణ పద్ధతులను టికాలు వేసేవారు తప్పనిసరిగా పాటించాలి.

8. చనిపోయిన కోళ్ళ దేహాలను మరియు ఫారంలో చెత్త చెదారాలను సరియైన పద్ధతులలో నాశనం చేయాలి.

9. గంబోరో, కొక్కెర తెగులు వ్యాధులు వచ్చినప్పుడు వాటి వలన కలిగే ఒత్తిడిని అధిగమించేందుకు ఎ. డ్యూ. ఇ. సి. విటమిన్లు త్రాగే నీటి ద్వారా ఇవ్వడం శ్రేయస్కరం.

10. వ్యాధి వ్యాపించిన ఫారంలో ఆరోగ్యవంతమైన కోళ్ళకు లసోట మరియు ఐ.బి.డి. బూస్టర్ టికాలు ఇవ్వవలెను. గ్రుడ్లు పెట్టే కోళ్ళకు ఒక క్రమమైన కాలంలో లసోట బూస్టర్ చేయించడం మంచిది.

11. చిన్న వయస్సులోనే ముక్కును అతి జాగ్రత్తగా కత్తిరించ వలెను. అజాగ్రత్తగా చేసిన ఓజీకింగ్ వలన కోళ్ళు తీవ్ర ఒత్తిడికి గురై వ్యాధులు తీవ్రతరం అవుతాయి.

12. వ్యాధి సోకిన ఫారంలో అన్ని జీవనంరక్షణ పద్ధతులను తీసుకొనుట శ్రేయస్కరం.

- "డాక్టర్ జీ"

కసాయి శాలలకు పశువులు

పరంగల్ జిల్లాలో అలిపెద్ద పశువుల సంరక్షణ లింగం మన పురం మండలంలోని సవాబ్ పేట గ్రామంలో వుంది. ఈ సంరక్షణ నుండి నల్గొండ, మెదక్, నిజామాబాద్ జిల్లాల నుండి వచ్చి కొనుగోలు చేస్తారు. వ్రతి కుక్రవారం వేలాది పశువులతో సంరక్షణ జరుగుతుంది. గ్రామంలో తక్కువ ధరలకు కొనుగోలు చేసి, సంరక్షణలో ఎక్కువ ధరకు అమ్మే దళారులు కూడా ఎక్కువగా కనిపిస్తారు.

ఆల్-కబీర్, వటాన్ చెరువు, జైల్ వల్లి, వంట చోట్ల నుండి వ్యాపారులు కార్లలో వచ్చి కొనుగోలు చేస్తుంటారు. గత 3, 4 సంవత్సరాల నుండి కసాయి శాలలకు పశువుల గిరాకీ పెరిగింది. బొంబాయికి కూడా ఈ మాంసం ఎగుమతి చేయడం జరుగుతున్నది. వ్రతి సంరక్షణ రోజు ఇక్కడ నుండి లాభీకు 50 పశువుల చొప్పున కనీసం 20 లాభీల వరకు తీసుకుపోవడమే కాకుండా, వందలాది పశువులను నడిపించుకుంటూ తీసుకువెళ్తారు.

తీవ్రమయిన కరువు పరిస్థితుల వల్ల పశువులకు మేత

పెట్టలేని రైతులు సంరక్షణలో పశువులు అమ్మేయటం ఎక్కువైంది. ఒక్కొక్క పశువు ధర 3,000/- ఉండగా, 1,200/-లకు ఖరీదు చేస్తున్నారు. గత మూడేండ్ల నుండి కరువువార వడలంవల్ల ఈ సంరక్షణ గిరాకీ పెరిగింది. పశువుల మేత ఖరీదుకొని పెట్టలేని పరిస్థితుల్లో తెగనమ్ముకుంటున్నారు. సంరక్షణ నుండి వ్రతివారం 1,000 నుండి 1,300 వరకు పశువులు కసాయి శాలలకు వెళ్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. కసాయి శాలలకు తరలించే పశువులకు నలుపు, వచ్చ రంగులలో మచ్చలు పెట్టి నవ్వుటికీ, వ్రతుత్సం దృష్టికి తీసుకొని వచ్చినా వట్టించు కోవడం లేదు. ఈ ఏడాది ఈ సంరక్షణ నుండి మూడు 25 వేల పశువులు అమ్మారు. సంరక్షణలో 80% పశువులు కసాయి శాలలకు ఖరీదు చేయబడు తున్నాయంటే కరువు పరిస్థితి ఎంత తీవ్రంగా వుందో, రైతుల స్థితిగతులు అర్థం చేసుకోవచ్చు. రాబోయే కాలంలో చిన్న, నన్నకారు రైతుల వ్యవసాయాలు దెబ్బతినే వ్రమాదం వుందనడంలో సందేహం లేదు.

ఎరువు వాడకంపై సబ్సిడీల రద్దు దెబ్బ !

- సెప్టెంబరు 1992- మార్చి 93 సంరక్షణ మధ్యకాలంలో డి.ఎ.పి. ఉత్పత్తి 19 శాతం తగ్గిపోయింది.
- డి.ఎ.పి. వినియోగం దేశంలో 27 శాతం తగ్గింది. ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్ లో 43 శాతం, పంజాబ్ లో 26 శాతం, మహారాష్ట్ర హర్యానాలో 25 శాతం చొప్పున తగ్గింది.
- 1991-92 సంరక్షణ పాలిష్ వాడకం 92-93 రబీలో 54 శాతం తగ్గింది.

- ("పెర్సెక్టర్ న్యూస్" నుండి)

భారతదేశ విదేశీ అప్పులను గురించిన కొన్ని సత్యాలు

మన విదేశీ అప్పుల ఎంత? దీనికి మన పాలకులు రోజుకో లెక్క చెప్పన్నారు. ఆ లెక్కలను బట్టి మన ఉపన్యాసకులు సమావేశాల్లో చెప్పే హాజరైనవారు ఆశ్చర్యపోకమానరు. ఎందుకంటే వాళ్లు ఈ అప్పుల లెక్కలను రోజుకో రకంగా వింటున్నారు కాబట్టి. అసలీ లెక్కలే "కాకుండా లెక్క" లా అన్న అనుమానం కూడా వస్తుంది. కాబట్టి మన విదేశీ అప్పులకు సంబంధించిన కొన్ని వాస్తవాలను తెలుసుకోవడం మన పాఠకులకు ఉపయోగ పడవచ్చు.

మన అప్పులు ఎన్ని రకాలు ? :

1. స్వల్పకాలిక రుణాలు
2. దీర్ఘకాలిక రుణాలు
3. ప్రవాస భారతీయుల డిపాజిట్లు
4. వాణిజ్య రుణాలు
5. అంతర్జాతీయ సహకార రుణాలు
6. ఎగుమతి రుణం
7. ఐ. యం. యఫ్. అప్పు
8. రూపాయిల్లో బాకీలు
9. రక్షణ సామగ్రి కొనుగోలు బాకీలు.

ఇన్ని రకాల అప్పుల గురించి అంచనాలు మారుతూ వుంటాయి. మన భారత ప్రభుత్వం చెప్పే లెక్కలకు, రిజర్వు బ్యాంకు లెక్కలకు, విదేశీ సంస్థల లెక్కలకు తేడా వున్నది. అంతేకాదు. రూపాయి విలువ మారినప్పుడల్లా విదేశీ అప్పుల లెక్క కూడా మారుతూ వుంటుంది.

1988 వరకు ఒక అంగీకృతమైన నిర్వచనం అంటూ లేదు. డబ్బు రూపంలోనే గాక వస్తు మరియు సర్వీసుల రూపంలో వున్నా అప్పు కిందకే వస్తుంది. దీర్ఘకాల, స్వల్పకాల రుణాలు కూడా అప్పుకిందకే వస్తాయి. ప్రవాస భారతీయుల డిపాజిట్లు వడ్డీ వున్నా లేకపోయినా అప్పుకిందకే వస్తాయి అని ప్రపంచ బ్యాంకు నిర్వచించింది. అయితే మన ప్రభుత్వ లెక్కల్లో (1) ప్రవాస భారతీయుల డిపాజిట్లు కలపడం లేదు. (2) రక్షణ శాఖ బాకీలు (భద్రత దృష్ట్యా) చూపించడం లేదు. (3) స్వల్ప కాల రుణాలను కలిపి లెక్కించడం లేదు. ఈ మూడు కారణాల

వలన మన ప్రభుత్వ లెక్కలు తక్కువగా కనిపిస్తుంటాయి. రిజర్వు బ్యాంకు టాస్కఫోర్స్ 1992 లో క్రింది మార్గదర్శక సూత్రాలు రూపొందించింది.

1. ప్రభుత్వ ప్రభుత్వేతర రుణాలు, బాండ్లు, బకాయిలు పేర్ల కింద మార్చుకోని డిబెంఛర్లు, ఐ.యం.యఫ్. రుణం.
2. నల్ల డాటిన ఎన్.ఆర్.ఐ. డిపాజిట్లు (వడ్డీతోనహా)
3. స్వల్పకాలిక రుణాలు.

పై వాటిల్లో సోవియట్ (మాజీ) కు, ఇతర యూరప్ యూరప్ రాజ్యాలకు రూపాయిల్లో మనం చెల్లించాల్సిన బాకీలను చేర్చలేదు. ఇది విదేశీమారక ద్రవ్యాన్ని (డాలర్స్) ప్రభావితం చేయదని వారి వాదన.

మన బాకీ ఎంత ? :

రక్షణ సామగ్రి బాకీ, 6 నెలలలోపు డిపాజిట్లు, రూపాయిల్లో బాకీ మినహా మిగతా అన్నీ కలిపి 1989 మార్చి నాటికి 53.9 బిలియన్ డాలర్లు (రు. 85,500 కోట్లు) వుంది. ఇది 92 మార్చి నాటికి 67.58 బిలియన్ డాలర్లకు అంటే రూపాయిల్లో రక్ష 99 వేల కోట్లకు పెరిగింది. అంటే సంవత్సరానికి 4.5 బిలియన్ డాలర్ల చొప్పున పెరిగింది. ఇది సెప్టెంబర్ నాటికి మరో 3.53 బిలియన్ డాలర్లు అదనంగా పెరిగింది. మన విదేశీ అప్పు పెరుగుదల యొక్క వేగం విస్మయజనకమైనది.

ఇది మన స్థూల జాతీయోత్పత్తిలో (జి.డి.పి.) 88-89 లో 19.8 శాతం వుండగా 91-92 నాటికి 30.1 శాతానికి పెరిగింది. మినహాయింపుల్ని కూడా కలుపుకుంటే 92 సెప్టెంబర్ నాటికి అప్పు 87 బిలియన్ డాలర్లు (రు. 2 లక్షల 61 వేల కోట్లు) ఇది జి. డి. పి. లో 38.8 శాతం. మనం 91-92 చేసిన ఎగుమతులలో ఇది 37.1 శాతం. అంతకు నాలుగు సంవత్సరాల క్రితం ఇది 27.4 శాతం మాత్రమే.

ఇదంతా విషయం. ఇప్పుడర్థమైందనుకుంటాగాడా ఇందులోని మతలబు ఏమిటో !

-వి.యస్.ఆర్. ●

భారత్ బండ్ ఎందుకు ?

సంచిక మీ చేతుల్లో వుండే సరికి దేశవ్యాపితంగా భారత్ బండ్, పారిశ్రామిక సమ్మెలు (సెప్టెంబర్ 9) అత్యంత జయప్రదంగా జరిగి వుంటాయి. ఇది కేవలం వూహకాదు. సత్యం. అందుకు ఉదాహరణ ఆగస్టు 19న రాష్ట్రంలోనూ, దేశంలోనూ జైల్ బర్ జయప్రదమైన తీరే.

రాష్ట్రంలో లక్షమంది ఆరెస్టు కాగలరని నిర్వాహకులు అంచనా వేశారు. అయితే వారి అంచనాలను తలక్రిందులు చేస్తూ లక్షన్నర మంది అనేక ప్రాంతాల్లో ఆరెస్టులయ్యారు. దేశవ్యాపితంగా 10 లక్షల మంది ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నట్లు సమాచారం అందింది. రాజధాని ఢిల్లీ నడిబొడ్డులో 7 వేల మందితో పార్లమెంటు వద్దకు ప్రదర్శనగా సాగగా మధ్యలోనే పోలీసులు అడ్డుకొని అత్యంత క్రూరంగా లాఠీచార్జి చేసి బాష్పవాయువు కూడా వదిలారు. డ్రేడ్ యూనియన్ కార్యకర్తలు, నాయకులతో పాటు విద్యార్థి, యువజన, మహిళా నాయకులు, పార్లమెంటు సభ్యులు కూడా పోలీసుల కొరడాదెబ్బల రుచి చవిచూశారు. దీన్ని పార్లమెంటు ఉభయ సభలలోనూ వామపక్ష సెక్యూలర్ పార్టీలు లేవనెత్తి ప్రభుత్వాన్ని నిలబెట్టాయి. ఆఖరికి మంత్రివర్గులు శ్రీశుక్లా సభకు క్షమాపణ చెప్పుకున్నారు. జైల్ బర్, భారత్ బండ్ కార్యక్రమాలకు పశ్చిమ బెంగాల్, త్రిపుర వామపక్ష ప్రభుత్వాలు సంపూర్ణ మద్దతును తెలియజేశాయి. తమిళ నాడులో 80 వేలు, బీహార్ లో 30 వేలు ఆరెస్టులయ్యారు. పాల్నాలో లాఠీచార్జి జరిగింది.

మన రాష్ట్రంలో నల్ల గొండ జిల్లాలో 25 వేల మంది, ఖమ్మం జిల్లాలో 20 వేలు, కృష్ణా 10 వేలు, గుంటూరు 10 వేలు, కర్నూలు 6 వేలు, చిత్తూరు 4 వేలు, విశాఖ 5 వేలు, అనంతపురం 5 వేలు, విజయవాడ 5 వేలు, పాల్గొన్నట్లుగా ప్రాథమిక సమాచారంలో తెలిసింది. ఇంకా అనేక కేంద్రాల నుండి వార్తలు అందవలసి వున్నది. విజయవాడలో ఆకాశవాణి వద్ద జరిగిన పికెటింగ్ లో సి.పి.యం. మరియు సి.పి.ఐ. రాష్ట్ర కార్య

దర్శులు శ్రీ కొరటాల నత్యనారాయణ, శ్రీ దాసరి నాగభూషణరావు పాల్గొని ఆరెస్టులయ్యారు. రైతు సంఘం అధ్యక్షులు శ్రీ బోడేపూడి వెంకటేశ్వరరావు వరంగల్ లోనూ, అఖిలభారత కిసాన్ సభ ఉపాధ్యక్షులు శ్రీ బీమిరెడ్డి నర్సింహారెడ్డి మిర్యాల గూడలోనూ పాల్గొని ఆరెస్టులయ్యారు. రైతు సంఘం రాష్ట్ర కార్యదర్శి శ్రీ వి. శ్రీనివాసరావు ఒంగోలు లోనూ, సహాయ కార్యదర్శి శ్రీ పి. మధు మ|| నగర్ లోనూ పాల్గొన్నారు. అన్ని మండల, జిల్లా కేంద్రాలలోనూ రైతు సంఘ నాయకులు, కార్యకర్తలు పెద్ద సంఖ్యలో ఉత్సాహ పూరితంగా పాల్గొన్నారు.

ఈ జైల్ బర్ కార్యక్రమానికి ఏప్రిల్ 15 నుండి సన్నాహాలు ప్రారంభమైనాయి. 56 ప్రజా సంఘాలు కలసి ఢిల్లీలో ఆనాడు సదస్సు జరిపి ఏకగ్రీవంగా కేంద్ర ప్రభుత్వ నూతన ఆర్థిక విధానాలకు వ్యతిరేకంగా, మతసామరస్యం కోసం దేశ వ్యాపిత ఆందోళన చేపట్టాలని నిర్ణయించాయి. ఆ తర్వాత జూలై 4న హైదరాబాద్ లో మన రాష్ట్ర సదస్సు జరిగింది. ట్రేడ్ యూనియన్ బాధ్యులతో సన్నాహక కమిటీ ఏర్పడింది. దాని కొనసాగింపుగా అన్ని జిల్లాల సదస్సులు కూడా జరిగాయి.

పూర్వరంగం :

1991 జూన్ లో పి.వి. సరిసింహారావు అధ్యక్షాధిన కాంగ్రీ కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏర్పడిన వెంటనే ఐ.యం.యస్. వద్దకు అప్పుకు వెళ్లి వాళ్ళు చెప్పినట్లే చెవులాడించి ఈ నూతన ఆర్థిక విధానాలకు పునాది వేశారు. వాటి ఫలితంగానే దేశంలో ఎరువుల ధరలు తీవ్రంగా పెరిగాయి. విదేశీ బహుళ జాతి కంపెనీలకు ద్వారాలు తెరవబడ్డాయి. ఆహార ధాన్యాలు దిగుమతి జరిగి పెంబల ధరలు పడిపోయాయి. రూపాయి విలువ పడిపోయింది. ధరలు, నిరుద్యోగం పెరిగాయి. ఏటికీ వ్యతిరేకంగా పి. ఐ. టి. యు. చారవతో అన్ని ట్రేడ్ యూనియన్లు (బి. ఎం. ఎస్., ఐ. ఎన్. టి. యు.సి. మినహా) తొలిసారి 25న

డిబ్లీలో 10 లక్షల మందితో ర్యాలీ జరిపారు. దానికన్నా ముందు సెప్టెంబర్ 29న దేశ వ్యాప్త పారిశ్రామిక సమ్మె జరిగింది. కోటి మంది కార్మికులు పాల్గొన్నారు. తిరిగి 1992 జూన్ 16న మరోసారి సాధారణ సమ్మె జరిగింది. సంఖ్య కోటి 40 లక్షలకు పెరిగింది. ఈ సమ్మెలో బి. ఎం. ఎస్.; ఐ. ఎన్. టి. యు. సి. యూనియన్లలో ఆసంతృప్తి చెందిన వారు కూడా పాల్గొన్నారు. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వోద్యోగులు కూడా పాల్గొన్నారు. తిరిగి మూడోసారి సమ్మె 1993 సెప్టెంబర్ 9న జరిగింది. సంఖ్య రికార్డు స్థాయిలో వుండవచ్చు. రైల్వే కార్మికులు కూడా సమ్మెకు ఆయత్తమయ్యారు.

ఈ సాధారణ సమ్మెల యొక్క ప్రత్యేకత ఏమిటి?

ఇది జీతభత్యాల పెంపుదలకు జరిగే సమ్మె కాదు. ప్రభుత్వ సాధారణ విధానాలకు వ్యతిరేకంగా జరుగుతున్న సమ్మెలు. స్వాతంత్ర్యానంతరం ఇంత కొద్ది వ్యవధిలో ప్రభుత్వ విధానాలకు వ్యతిరేకంగా ఇన్నిసార్లు సమ్మెలు జరగడం అసాధారణ విషయం. మన వ్యవస్థలో పెరుగుతున్న ఆర్థిక, రాజకీయ సంక్షోభాలకు ఇది చిహ్నం.

2. ఇది కేవలం ట్రేడ్ యూనియన్లు జరిపే సమ్మె మాత్రమే కాదు. కార్మిక వర్గంలో పాలు మూడోసారి సమ్మెలో వ్యవసాయ కార్మిక, రైతు, యువజన, విద్యార్థి, మహిళా, సాంస్కృతిక

సంఘాలు కూడా భాగస్వామ్యమైనాయి. అందువలన ఈ ఉద్యమం ఒక మహాప్రజా ఉద్యమం.

3. ఇది కేవలం కేంద్ర ప్రభుత్వ నూతన ఆర్థిక విధానాలకు వ్యతిరేకంగానే కాక సామ్రాజ్యవాదానికి, మహాత్మాదానికి కూడా వ్యతిరేకంగా సాగుతున్న ఉద్యమం. ముఖ్యంగా ప్రజల్ని చీల్చి ఉద్యమాలను ప్రక్కదారులు వట్టించాలనుకుంటున్న మహాత్మాదుల్ని ఒంటరిపాలు చేసే మత సామరస్యం కోసం సాగుతున్న ఆందోళన. ఇన్ని విధాలుగా ఈ ఉద్యమానికి ప్రత్యేకత వున్నది.

విజయం మనదే :

వివిధ వర్గాల ప్రజల కోర్కెల సాధన కోసం సమైక్యంగా ఈ ఉద్యమం కొనసాగుతుంది. ఇప్పటికే వేలాది గ్రామాల్లో ప్రచారం జరిగింది. డంకెర్ ప్రతిపాదనలు, కేంద్ర ప్రభుత్వ విధానాలపై రైతాంగంలో తీవ్ర చర్చ సాగుతోంది. వ్యవసాయరంగం నేడెదుర్కొంటున్నంతటి తీవ్ర సంక్షోభం స్వతంత్ర్యానంతరం ఎన్నడూ ఎదుర్కొనలేదు. అందువలననే కార్మిక వర్గంలోపాలు రైతాంగం కూడా భుజం భుజం కలిపి పోరాడుతున్నది. ఈ పోరాటం ఎన్ని అడ్డంకులెదురైనా విజయం సాధించి తీరుతుంది.

— వి. యస్. రావు

“మనరైతువాణి” మాసపత్రిక

వార్షికోత్సవ ప్రత్యేక సంచిక - 1993 నవంబర్

మన రైతువాణి మాసపత్రికగా సంవత్సరం పూర్తి చేస్తున్నది. ఈ సందర్భంగా నవంబర్ సంచికను వార్షికోత్సవ ప్రత్యేక సంచికగా తీసుకురావాలని సంపాదక వర్గం నిర్ణయించింది. ఈ సదవకాశాన్ని పాఠకులు ప్రకటన కర్తలు ఉపయోగించుకోగలరని ఆశిస్తున్నాము.

- ప్రత్యేక సంచిక వెల రు. 5-00.
- 10 కాపీల పైన తెప్పించుకొనువారికి 20% కమిషను కలదు.
- ఆర్డర్లు డబ్బుతో సహా అక్టోబర్ 25లోగా పంపాలి.
- చందాదారులకు మామూలుగానే పంపబడుతుంది.

ప్రకటన ఛార్జ్ :

కవరుపేజీ (మట్టి కలర్స్).....రు. 5,000-00
లోపలివైపు కవరు పేజీ.....రు. 3,000-00
లోపలిపేజీ.....రు. 2,000-00

తెలంగాణ ప్రాంతాలు - కౌలుదారీ చట్టాలు

శ్రీ ఎ. అనంత రెడ్డి, అధ్యక్షుడు,
రాష్ట్ర అధ్యక్షులు,
ఆర్ ఇండియా లాయర్స్ యూనియన్

ఈ సెక్షన్ ప్రకారం రక్షిత కౌలుదారు తన భూయజమాని భూమిని కొనే హక్కును సబ్ సెక్షన్ 7లో పేర్కొన్న షరతులకు లోబడి వుంటుంది.

- రక్షిత కౌలుదారుకు భూమి ఉన్నట్లయితే, రక్షిత కౌలుదారుగా తాను కొనుగోలు చేయు భూమి ఆ స్థానిక ప్రాంతంలోని ఒక కుటుంబ కమతానికి మించరాదు.
- రక్షిత కౌలుదారుకు భూమి ఉన్నట్లయితే రక్షిత కౌలుదారుగా తాను కొనుగోలు చేసే భూమిని ఆప్పటికే తాను స్వంతంగా కలిగియున్న భూమితో కలిపి మొత్తం ఆ స్థానిక ప్రాంతంలోని ఒక కమతానికి మించరాదు.

అయితే మిగులు భూమి ఈ సెక్షన్ ప్రకారం రక్షిత కౌలుదారు కొనుగోలు చేయడానికి అర్హుడైన దానికంటే ఎక్కువ భూమి కలిగిఉన్నట్లయితే అట్టి భూమిని మార్కెట్ ధరకు కొనుగోలు చేయడానికి మొదటి అవకాశం రక్షిత కౌలుదారుకు ఉంటుంది. ఒకవేళ రక్షిత కౌలుదారు కాకుండా మూడో వ్యక్తి కొనుగోలు చేసినట్లయితే ఆ భూమిపై కౌలుదారుని యొక్క హక్కులు యధావిధిగా కొనసాగుతాయి.

- రక్షిత కౌలుదారు కొనుగోలు చేయగా భూయజమానికి మిగిలిన భూమి రెండు కుటుంబ కమతముల కంటే తక్కువ ఉండరాదు.

భార్య యొక్క భూమిని భర్తయొక్క భూమికి లెక్కించినపుడు కలుపరాదని రాష్ట్ర హైకోర్టు తీర్పు నిచ్చింది. (1987 (2) ALT 74 SN)

1.1.73 నాటికి ముగ్గురు సోదరులకు ఒకే కుటుంబ కమతాన్ని పరిగణించుట సరికాదు. ప్రతి సోదరుడు రెండు కుటుంబ కమతాలను కలిగి ఉండుటకు అర్హుడు. (1988 (1) ALT 703)

కుటుంబ కమతాలను లెక్కించుటకు సెక్షన్ 38 సబ్-సెక్షన్ 7లోని పరిమితులు వర్తింపజేయుటకు కీలకమైన తేది 1.1.73 తప్ప 5.2.54 మాత్రం కాదు. (1988 (1) APLJ 149)

భూయజమాని భూమిపై తనకున్న హక్కులను రక్షిత కౌలుదారుకు అమ్మదలిచుకొన్నప్పుడు, దానికి సంబంధించిన ధర

విషయములో వారిద్దరు మధ్య ఒక అంగీకారము ఉన్నప్పుడు సెక్షన్ 38 సబ్ సెక్షన్ 7 లోని పరిమితులు వర్తించవని సెక్షన్ 38ఎ లో పేర్కొన్నారు. అయితే సెక్షన్ 38 సబ్ సెక్షన్ 5, 6, 8 లకు సంబంధించినంత వరకు ఉభయులు అంగీకారానికి వచ్చిన ధర ప్రేబ్యునల్ చేత నిర్ణయించబడిన ధరగానే పరిగణింపబడుతుంది.

భూయజమాని తనకు ఉన్న భూమిని మొత్తం అమ్మకుండా కొంతభూమిని ఉంచుకున్నట్లయితే తాను స్వయంగా సాగు చేస్తున్నా, చేయకపోయినా మిగిలిన భూమి ఆ ప్రాంతములోని, కుటుంబ కమతంలో 1/3వ వంతుకు తక్కువ వుండరాదు.

రక్షిత కౌలుదారు యొక్క హక్కు తనకున్న భూమితో కలిపి, ఆ స్థానిక ప్రాంతములోని, మూడు కుటుంబ కమతాలకు మించరాదు.

రక్షిత కౌలుదారు యొక్క భూమితో భూయజమాని తనకున్న హక్కులను ఎట్టి ప్రతిఫలము లేకుండానే, రక్షిత కౌలుదారుకు ఇవ్వదల్చుకున్నట్లయితే, సెక్షన్ 38 సబ్ సెక్షన్ 7లోని పరిమితులు వర్తించవని సెక్షన్ 38బి పేర్కొన్నది. భూయజమాని యొక్క ధరఖాస్తుపై ప్రేబ్యునల్ రక్షిత కౌలుదారుకు సెక్షన్ 38 సబ్ సెక్షన్ 6 ప్రకారము ద్రవ పత్రాన్ని జారీ చేయవచ్చును. అయితే రక్షిత కౌలుదారుకు ఉన్న ఈ హక్కు తనకున్న భూమితో కలిపి ఆ స్థానిక ప్రాంతములోని మూడు కుటుంబ కమతములకు మించరాదు. ఇంకా భూమి ఏమైనా మిగిలివుంటే, అది ప్రభుత్వానికి చెందుతుంది.

భూయజమాని తనమొత్తం భూమిపై, తనకున్న హక్కులను, రక్షిత కౌలుదారుకు ఇవ్వకుండా, కొంతభూమిని వుంచుకున్నట్లయితే, అది అతను స్వయంగా సాగుచేసుకున్న, లేకపోయిన ఆ స్థానిక ప్రాంతములోని కుటుంబ కమతంలో 1/3వ వంతుకు తక్కువ వుండరాదు.

భూయజమానికి మూడు కుటుంబ కమతములకంటే, తక్కువ భూమి వున్నట్లయితే సెక్షన్ 38 సబ్ సెక్షన్ 1 ప్రకారం అమ్మ వలసేందిగా రక్షిత కౌలుదారు నుండి నోటీసు తీసుకున్న రెండు సం॥రములలోపు, ఈ చట్టములోని సెక్షన్ 44లో పేర్కొన్న పరిమితులకు లోబడి, అట్టి రక్షిత కౌలుదారు యొక్క కౌలును రద్దుచేయవచ్చును. లేదా ఆ భూమి అతనికి అమ్మ వచ్చును. అని సెక్షన్ 38సి పేర్కొన్నది. (నశేషం)

With best compliments from :

Grams : 'WADCOB'

Phone : 77189, 77469, 78403

THE WARANGAL DISTRICT CO-OPERATIVE CENTRAL BANK LTD.

SUBEDARI, HANAMKONDA

(A State Partnered Bank)

Head Office: Subedari, Hanamkonda and 23 Branches in
Rural Areas in the District.

**YOUR DEPOSITS UPTO RS. 1.00 LAKH IS SECURED BY DEPOSIT INSURANCE CREDIT
GUARANTEE CORPORATION**

Rate of Interest on Deposits (EFFECTIVE FROM 1.7. 1993)

I. FIXED DEPOSITS :

%of Int. per annum

Maturity of:

a) 46 days and upto 180 days	...	11.00%
b) 181 days but less than 1 year	...	11.25%
c) 1 year and above	...	11.50%

SAVINGS BANK :

(With or without cheque facility)	...	5.50%
-----------------------------------	-----	-------

CURRENT ACCOUNT :

(For individuals only)	...	0.50%
------------------------	-----	-------

FINANCIAL POSITION :

Paid-up Share Capital	...	457.27 Lakhs
Reserve Fund	...	36.37 "
Other Reserves	...	577.25 "
Own Funds	...	1070.89 "
Deposits	...	882.59 "
Working Capital	...	6183.34 "
Outstanding Loans from Societies	...	4376.23 "

Our Special Features :

- 1) *We offer 1/2% more rate of interest on Deposits than other Banks.*
- 2) *Your investment doubles in six year two months under Dhanalaxmi Deposit Scheme and other re-investment schemes.*
- 3) *Safe Deposit Lockers available at Head Office, Hanamkonda and Warangal Branches at modest rates.*

II. OUR SERVICES :

- 1) *Meeting the credit requirements of members Agriculturists through its 136 affiliated PACS spread-over by the entire District.*
- 2) *Participating in various Governmental Schemes for the uplift money of Rural poor in the District.*
- 3) *Involving itself for the promotion of saving habits among the Rural Members.*
- 4) *Participating in public distribution system through selective PACSs.*
- 5) *Making avialable Agricultural Inputs at reasonable prices through selective PACSs.*

WE CARE MORE FOR THE INVESTORS CHOICE DHANALAXMI DEPOSIT/CASH CERTIFICATE SCHEME

Hurry up - Save with Dist. Co-op. Central Bank Warangal - Earn more interest

K. Sitharamaiah
General Manager

K. Venkatram Reddy
President

ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు

వ్యవసాయ మార్కెట్ల విభజన :

1. విజామాబాద్ జిల్లా బాన్స్వాడ మార్కెట్ కమిటీ పరిధి నుండి 'పిల్లమ్' మార్కెట్ను వేరు చేయుట.

[జి. ఓ. యం. యస్. నెం. 409 వ్యవసాయం మరియు సహకారం (మార్కెటింగ్-1) 19 జూలై 1993]

2. ఖమ్మం జిల్లా మధిర నుండి వైరా మార్కెట్ కమిటీని వేరు చేయుట.

[జి. ఓ. యం. యస్. నెం. 352, వ్యవసాయం మరియు సహకారం (మార్కెటింగ్-1) 8 జూలై 1993]

అమ్మకం పన్ను మినహాయింపు :

1. జి. ఓ. యం. యస్. నెం. 561 రెవెన్యూ (సి. టి. 11) 23 జూన్ 1993 ప్రకారం.

గోధుమ మరియు గోధుమ ఉత్పత్తులను సూర్య ప్లాస్ట్

మిల్లంకు అమ్మకం పన్ను నుండి మినహాయింపు ఇవ్వబడినది.

2. రొయ్యలు కొనుగోళ్ళు అమ్మకాలపై పన్ను మినహాయింపు

జి. ఓ. యం. యస్. నెం. 562, రెవెన్యూ (సి. టి. - 11) 23 జూన్ 1993.

పాఠ్యపుస్తకాల అమ్మకంపై :

జి. ఓ. యం. యస్. నెం. 124 ఆహార, పౌరసరఫరాలు (4) థా తేదీ 26-05-1993)

ఆంధ్రప్రదేశ్ అనుసూచిత వస్తువులు (కార్టు పద్ధతి ద్వారా పంపిణీ క్రమబద్ధీకరణ) 1973 చట్టానికి సవరణగా 11వ అంశంలో 'జాతీయం చేయబడిన పాఠ్యపుస్తకాలు' కూడా అమ్మకపుని చేర్చబడినది.

వివిధ రకాల భూముల్లో అనుమతించే బారన్ల సంఖ్య ఉత్పత్తికోలా ఈ క్రింది విధంగా ఉండాలని పాగాకు బోర్డు ప్రకటన చేసింది.

ప్రాంతం	బ్యారనుకు రిజిస్టరు చేసే విస్తీర్ణం హెక్టార్లు	బ్యారనుకు అనుమతించే పంట మొత్తం కీ.గ్రా.	రైతుకు రిజిస్ట్రేషన్ అనుమతించే బ్యారన్ల సంఖ్య	రైతుకు రిజిస్ట్రేషన్ అనుమతించే గరిష్ట విస్తీర్ణం హెక్టార్లు	రైతుకు అనుమతించబడే గరిష్ట పంట పరిమితి కీ.గ్రా.
1. NLS/ఉత్తర ప్రాంత తేలిక నేలలు	2	2,500	4	8	10,000
2. SLS/దక్షిణ ప్రాంత తేలిక నేలలు	2	1,500	4	8	6,000
3. SBS/దక్షిణ ప్రాంత నల్లరేగడి నేలలు	2	2,500	2	4	5,000

ఉత్తర, మధ్య మరియు దక్షిణ ప్రాంతాలలో పంటల పండింపడానికి హాల్స్ ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

హాల్స్ కోర్టు ఉత్తర్వు

పై నిర్ణయాన్ని నవాలు చేస్తూ తూర్పు గోదావరి, గుంటూరు జిల్లాలకు చెందిన కొందరు రైతులు కోర్టుకు వెళ్ళారు. కోర్టు ఉత్తర్వు క్రింది విధంగా వున్నది.

"పాగాకు రైతులు దాఖలు చేసుకున్న పెటేషన్ను పరిశీలించిన మీదట రైతుల తరపు న్యాయవాది వారలను విన్న తర్వాత రాష్ట్ర హైకోర్టు క్రింది ఉత్తర్వును జారీ చేసింది.

పాగాకు రైతులు బ్యారన్లను ఉపయోగించే వారు 1993-94 సంవత్సరానికి తమ రిజిస్ట్రేషన్ను పునరుద్ధరించు కునేందుకు ధరఖాస్తులను స్వీకరించాలని రాష్ట్ర హైకోర్టు డబ్ల్యు.సి. 12388/93లో ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది."

శాస్త్రం కాని శాస్త్రం

ఎస్. వెంకటరావు

క్రీస్తు శకం 1400 వ సంవత్సరంలో క్లాడియస్ బాలిచి అనే ఈజిప్టు పండితుడు విశ్వాన్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలించి భూమి విశ్వానికి కేంద్ర స్థానంలో ఉన్నదని చెప్పాడు. భూమి చుట్టూ సూర్యుడు, చంద్రుడు, నక్షత్రాలు తిరుగుతున్నాయని సిద్ధాంతిక రించాడు. దీన్ని భూకేంద్ర సిద్ధాంతం అంటారు. దీని ఆధారంగానే జ్యోతి శాస్త్రం తయారైంది.

జ్యోతి శాస్త్రానికి, ఖగోళ శాస్త్రానికి దగ్గర సంబంధం వున్నది. ఖగోళ పరిశోధనల నుండి జ్యోతి శాస్త్రం రూపొందింది. గ్రహాలు నక్షత్రాల స్థితిగతులు మానవుని భవిష్యత్తును నిర్ధారిస్తాయనే నమ్మకం నుండి జ్యోతిశాస్త్రం రూపొందింది. అయితే ఇది వట్టి నమ్మకం మాత్రమేనని, దీనికి శాస్త్రీయ ఆధారాలేమీ లేవని ఆధునిక ఖగోళ శాస్త్రం నిరూపించింది.

జ్యోతి శాస్త్రానికి ఆధుడైన క్లాడియస్ బాలిచి తరువాత 1400 సంవత్సరాలకు కోపర్నికస్ అనే పోలెండ్ శాస్త్రవేత్త భూకేంద్ర సిద్ధాంతం తప్పు అని ఋజువు చేశాడు. విశ్వానికి సూర్యుడు కేంద్రంలో వున్నాడని దాని చుట్టూ భూమి ఇతర గ్రహాలు తిరుగుతున్నాయని నిరూపించాడు. దానిని సూర్య కేంద్ర సిద్ధాంతం అంటున్నారు.

రాత్రివూట ఆకాశంలో మనకు కనిపించే వేలాది నక్షత్రాలలో సూర్యుడు కూడా ఒక స్వయం ప్రకాశ నక్షత్రమని దాని చుట్టూ నవగ్రహాలైన బుధుడు, శుక్రుడు, భూమి, అంగరకుడు (కుజుడు) గురుడు (బృహస్పతి) శని, యురేనస్, నెప్ట్యూన్, ప్లూటో అనే నవగ్రహాలు తిరుగుతున్నాయని ఆధునిక ఖగోళ శాస్త్రం ఏనాడో నిరూపించింది. ఈ గ్రహాలలో కొన్నిటి చుట్టూ చిన్న, చిన్నవాలు తిరుగుతున్నాయి. వాటిని ఉపగ్రహాలు

అంటున్నారు. మన భూమికి చంద్రుడు ఉపగ్రహం. అలాగే అంగరకు గ్రహానికి రెండు ఉపగ్రహాలున్నాయి. గురు గ్రహానికి 16, శని గ్రహానికి 17, చొప్పున ఉపగ్రహాలున్నాయి.

జ్యోతిష్య శాస్త్రంలో కూడా నవగ్రహాలను గురించి చెబుతారు. భూమి కేంద్రంగా వుండే దాని చుట్టూ సూర్య చంద్రులు ఇతర గ్రహాలు నక్షత్రాలు తిరుగుతున్నాయని ఈ శాస్త్రం చెబుతుంది. జ్యోతిష్య శాస్త్రంలో నవగ్రహాలు సూర్యుడు, చంద్రుడు, బుధుడు, శుక్రుడు, అంగరకుడు, బృహస్పతి, శని, రాహువు, కేతువు, వీటిలో సూర్యుడు గ్రహం కాదని అది స్వయం ప్రకాశమైన నక్షత్రమని విజ్ఞాన శాస్త్రం నిరూపించింది. ఇక పోతే జ్యోతిష శాస్త్రం చంద్రుని గ్రహంగా పేర్కొంటుంది. కాని చంద్రుడు గ్రహం కాదు. భూమికి ఉపగ్రహం మాత్రమే. అలాగే జ్యోతిష్యశాస్త్రం చెప్పే రాహువు, కేతువులనే గ్రహాలు నిజంగా లేవు. యురేనస్, నెప్ట్యూన్, ప్లూటో గ్రహాలు జ్యోతిష్యశాస్త్రంలో లేవు.

ఆ విధంగా జ్యోతిష్య శాస్త్రానికి మూలమైన భూకేంద్ర సిద్ధాంతం తప్పు అని రుజువైంది. మానవుని భవిష్యత్తును గ్రహాల స్థితి గతులు ఏవిధంగానూ నిర్దేశించవని కూడా రుజువైంది. అందుకే జ్యోతిష్యశాస్త్రం విజ్ఞాన శాస్త్రం కాదు అది ఒక మిథ్య శాస్త్రం అంటున్నారు. అంటే శాస్త్రం కాని శాస్త్రం అన్నమాట. అయినప్పటికీ నేటికీ జ్యోతిష్యశాస్త్రాన్ని మన సమాజంలో చదువుకోని వారు, చదువుకున్నవారు చివరికి విజ్ఞాన శాస్త్రం చదివిన వారు కూడా కొందరు నమ్ముతున్నారు. చదువుకున్న వారికి శాస్త్రీయ ధృక్పథం వంటబట్టక పోవడమే ఈ నమ్మకానికి కారణం.

పేద రైతుల జీవితానికి దర్పణం తీపి గురుతు

సమీక్ష : యస్సారావు

“మనం పండించేది తీపి చెలుకే అయినా మన జీవితాల్లో మిగిలేది మాత్రం చేదే” ఇలాంటి చేదు జీవితానను సజీవంగా చిత్రించిన నవలే “తీపిగురుతు” రచయిత ఆదూరి వెంకట సీతారామమూర్తిగారు విశాఖపట్నం వాసి. అందువల్లనే చెరకు రైతుల బాధల గాథలను వర్ణించగలిగారు. కారణం చెరకు రైతుల జీవితాలు రాష్ట్రంలో ఒకేలా లేవు. ముఖ్యంగా విజయ నగరం, విశాఖ జిల్లాలలో చెరకు పండించే రైతాంగం అత్యధిక మంది పేద రైతులే. నీటి వసతి లేక, పెట్టుబడులు లేక అంతంత మాత్రపు సేద్యమే చేస్తుంటారు. దీనికి తోడు అవినీతికర యాజమాన్యాలు, అధికారుల దాష్టాన్తులు, వడ్డీ వ్యాపారుల దోపిడీ-ఇవన్నీ కలసి తడిసి మోపెడై పేద రైతును కుంగదీస్తాయి. ఆ రైతు ప్రతినిధి ఈ నవలలోని కథా నాయకులంతా. ఒక తరం కథ కాదిది. మూడు తరాలది. తరానికి తరానికి మధ్య అంతరం ఎలా వుందో, ఒకప్పుడు గుర్తించలేని యుగాలే మరో తరం గుర్తించి చీల్చేరించుకుంటే మరోతరం తిరుగబడుతుంది. రెండు తరాలు తిరగబడి ఆహుతైతే మూడోతరం పడికిలి దిగించడంతో ముగుస్తుంది నవల.

ఈ నవలలోని పాత్రలు రంగస్థు, సంగమయ్య భోగేమ ఒకే కుటుంబంలోని మూడు తరాలు. సంగమయ్య స్నేహితుడు దేవుడు, దేవుడు కొడుకు సత్యం-ఇద్దరూ తిరగబడి బలై పోయినవారే. గ్రామ కరణం, రామిశెట్టి, జనాన్ని ఏక్కుతినే రాబందులు. వారికి అధికార్ల అండ తోడ్పాటు వుంటాయి. ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాల అవినీతి గురించి చెబుతూ దేవుడంటాడు. “మనకీ మోసపు తెలివి లేదు నేర్పేందుకే గవర్నమెంటు ఈ అప్పు లివ్వడం” అని. అవినీతిపరులు జనాన్ని కూడా అవినీతి వూబిలో ఎలా దింతుతారో, జనం మధ్య చీలికలు ఎలా పెడతారో కొన్ని ఘటనలు కన్పిస్తాయి. 15 మంది గుంపుగా కూడ గట్టుకొని అప్పులిప్పించమని కరణం దగ్గరకెళితే అంతమందికీ కష్టం వదిమిందికైతే

ఇప్పించగలనంటే అందులోనే కొందరు ఇతరులకు తెలికుండా దొంగతనంగా కరణాన్ని కలుసుకొని బ్రతిమాలుకున్న వైనం కరణాల తెలివితేటల్ని బెటపెడుతుంది. సంక్షేమ కార్యక్రమాలు, రుణమేళాలు వుంటేనే తింటానికి అధికారులకైనా వుంటది అంటారు. అవినీతి అధికారిని సాక్ష్యంతో నిరూపిస్తే చర్య తీసుకుంటారు. వాళ్ళొచ్చి కాళ్ళా వేళ్ళాపడి బ్రతిమాలితే ఆ రైతులే చర్య తీసుకోవద్దని అధికార్లను కోరుతారు. ఇది ఆ రైతుల మనోదౌర్బల్యానికి నిదర్శనం. ఆఖరికి పట్టుదలగానే నిలుస్తారు.

“ఆ తొలి ఉపస్థులో అక్కడ జేరిన అందరి మనస్సులోనూ ఒకే నిర్ణయం. ఆ నిర్ణయం వారి జీవితాల్లో తొలి సారిగా ప్రవేశించిన ఉషోదయం. అంటూ రచయిత నవలను ముగిస్తాడు.

అయితే ఈ నవల్లోని జీవితాలు పేద రైతులవే అయినప్పటికీ మరి కొన్ని వాస్తవాలు గుర్తించడంలో రచయిత వెనకబడినట్లు అర్థమౌతోంది. ముఖ్యంగా రైతు నాయకులమని చెప్పుకుంటూ హ్యాక్టరీ యాజమాన్యాల అంటకాగి

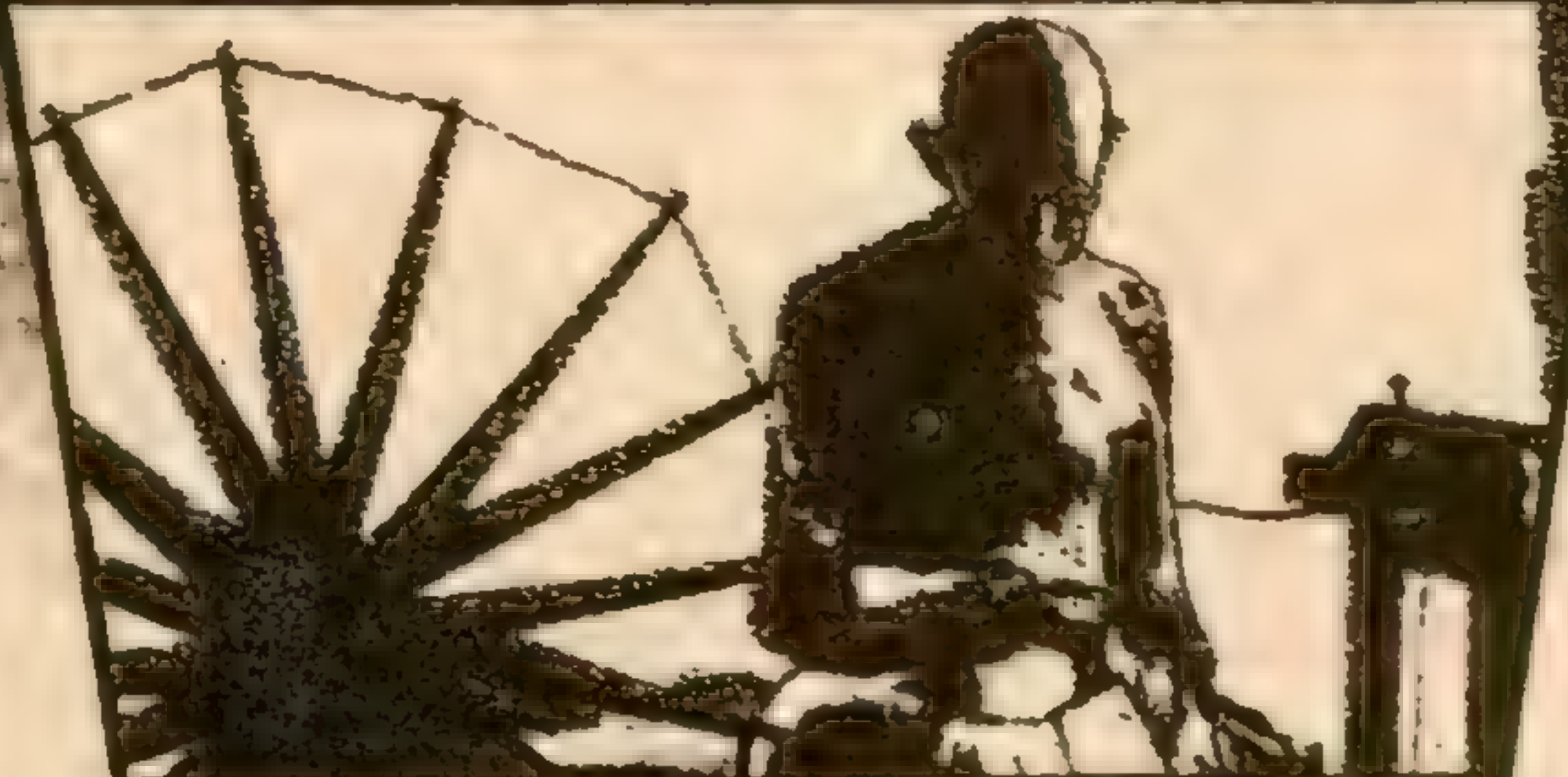
రైతుల్ని ముంచే కొందరు “పెద్ద రైతులు” కూడా పున్నారన్న వాస్తవాన్ని నవల విస్మరించింది. చెరకు ఉత్పత్తిదారుల సంఘం పేరుతో ధనిక రైతు ప్రతినిధులనే ముందుకు నెట్టారు. ప్రభుత్వ వైఫల్యాలను ఎండగట్ట లేకపోగా, తప్పులన్నింటికీ అధికార్లే కారణమన్నట్లుగా నవల చూపుతున్నది. ఇది కూడా పాక్షిక సత్యమే.

కొన్ని రోపాలున్నప్పటికీ ఈ నవల చదవదగ్గదే. మధ్య తరగతి ఆలోచనే ప్రాతిపదికగా, ప్రేమే వృత్తాంతంగా, క్షుద్ర క్రియులే సారాంశంగా కుప్పలు తెప్పలుగా సాహిత్యమొస్తున్న నేటి రోజుల్లో రైతు జీవితాన్ని ఇతివృత్తంగా తీసుకొని “తీపి గురుతు” గా ఈ నవల రావడం అభినందనీయమే. విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్ వారు పంపిణీ దారులు. వెల : 16-00 రూపాయలు.

సామాన్య నిషేధం

'చైతన్యశీల' ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కోట్ల విజయభాస్కర రెడ్డి గారి నాయకత్వంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1993 అక్టోబరు 1 నుంచి రాష్ట్రమంతటా సారా వాడకంపై, అమ్మకంపై నిషేధం విధించింది. నెల్లూరు జిల్లాలో ఈ నిషేధం వెంటనే అమలులోనికి వచ్చింది.

సారా వ్యసనం నుంచి బడుగు, బలహీన వర్గాల వారిని కాపాడాలనే సదుద్దేశంతోనే సారా నిషేధ నిర్ణయం తీసుకుంది ఈ ప్రభుత్వం.

పేదల జీవితాలతో చెలగాటమాడే సారా మహమ్మారికి అంతం పలికింది-అంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం.

మునిసిపల్ పట్టణాల్లోనూ చుట్టూ 5

కి.మీ. పరిధిలో తాటిచెట్టు లేని గ్రామ ప్రాంతాల్లో మా కల్లు వాడకం, అమ్మకంపై కూడ నిషేధం విధించారు.

రూ.600 కోట్ల వార్షిక అబ్కారి ఆదాయం కన్నా పేద ప్రజల ఆరోగ్యం, సంక్షేమాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని సంపూర్ణ సారా నిషేధాన్ని విధించింది ప్రభుత్వం.

సంపూర్ణ సారా నిషేధం అనే సామాన్యజాతి నిర్ణయం విజయవంతం కావడానికి అన్నివర్గాల ప్రజల సమైక్య సహాయ, సహకారాలు అవసరం. ముఖ్యంగా సంఘ సంస్కరణాభిలాషులు, స్వచ్ఛంద, సేవా సంస్థలు, మేధావులు, మహిళా సమాజాలు, యువతరం సారానిషేధం అమలుకు తమ సంపూర్ణ సహకారాన్ని అందించాలి.

విముక్తి

రైతుసంఘం కార్యకలాపాలు

కరువు ప్రాంతాల్లో పర్యటన :

కరువుతీవ్రంగా బాధిస్తున్న వరంగల్, రంగారెడ్డి మహబూబ్ నగర్, జిల్లాలలో రాష్ట్ర రైతు సంఘం నాయకులు శ్రీయుతులు భీమిరెడ్డి సర్పంచారెడ్డి, పి.మధు, వి. శ్రీనివాసరావు, శాసన సభ్యులు శ్రీ రాజగోపాల్, శ్రీ కె. రాములు తదితరులు ఆగస్టు 15, 16, 17 తేదీలలో అనేక గ్రామాల్లో పర్యటించారు.

పంట పొలాలను, నీళ్ళులేని చెరువులు, బావులను సందర్శించడ మేగాక ప్రజల నుండి నేరుగా అర్జీలు స్వీకరించారు. ప్రతి గ్రామంలోను వందలాది ప్రజలు ఈ ప్రతినిధి వర్గాలను కలసి తమ గోడు విన్నవించుకున్నారు.

వరంగల్ జిల్లా వడిచర్లలో జరిగిన బహిరంగసభలో ప్రసంగిస్తున్న వ్య.కా సంఘ రాష్ట్ర కార్యదర్శి శ్రీ కె. క్షిప్రమూర్తి, నేడికపై ఎం.పి. శ్రీ భీమిరెడ్డి సర్పంచారెడ్డి, రైతు సంఘం రాష్ట్ర కార్యదర్శి శ్రీ వి. శ్రీనివాసరావు

కరువుపై ఆందోళన :

రంగారెడ్డి జిల్లా ఇబ్రహీం పట్నంలో జూలై 30వ తేదీ వెయ్యి మందితో రాస్తారోక్ జరిగింది. "పన్నెనా చూపండి తిండైనా పెట్టండి" అంటూ ప్రదర్శకులు వినదించారు. సమస్యలను పరిష్కరించడానికి బదులుగా పోలీసులు రంగంలోకి దిగి ప్రజలపై అక్రమంగా లాఠీ చార్జీ చేశారు. లాఠీ చార్జీలో అనేక మంది గాయపడ్డారు. అయినా ప్రదర్శకులు రెచ్చిపోకుండా శాంతియుతంగా ఆరెస్టయ్యారు. రాష్ట్ర రైతు సంఘం సహాయ కార్యదర్శి శ్రీ పి.మధు, జిల్లా కార్యదర్శి శ్రీ జంగారెడ్డి, శాసన

సభ్యులు శ్రీ కె. రాములు తదితరులతోసహా 400 మంది ఆరెస్టు అయ్యారు.

మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో కల్యకుర్తి నుండి మహబూబ్ నగర్ కు 160 కి.మీ. పాదయాత్ర జరిగింది. తదనంతరం కలెక్టరేట్ వద్ద ధర్నా జరిగింది. ఆ తర్వాత పాత తాలూకా ఏరియా బండ్ జరిగింది. ముఖ్యమంత్రి పర్యటన సందర్భంగా వందలాది మంది ప్రదర్శన చేసి అర్జీ సమర్పించారు.

వరంగల్ జిల్లా జనగాం డివిజన్ లో ఆగస్టు 3వ తేదీన కేంద్ర సహకార బ్యాంకు శాఖల వద్ద ధర్నా జరిగింది. వందలాది మంది పాల్గొని కొత్తగా అందరికీ రుణాలు మంజూరు చేయాలని విజ్ఞప్తి చేశారు.

జూలై 31వ తేదీన కర్నూలు జిల్లాలో మండల కేంద్రాల వద్ద ధర్నాలు జరిగాయి.

ప్రకాశం జిల్లాలో డివిజన్ మహా సభలు :

ప్రకాశం జిల్లా అద్దంకి, కందుకూరు, కనిగిరి డివిజన్ మహాసభలు ఆగస్టు నెలలో జరిగాయి. అద్దంకి డివిజన్ కు శ్రీ కోటి సుబ్బారావు, శ్రీ కందిమళ్ళ రామకోటేశ్వర రావు, కందుకూరు డివిజన్ కు శ్రీ ముప్పరాజు కోటయ్య, శ్రీ మాలకొండ రెడ్డి, కనిగిరి డివిజన్ కు శ్రీ కోటారెడ్డి, శ్రీ కుందూరు వెంకటస్వామి అధ్యక్షకార్యదర్శులుగా ఎన్నికైనారు. మహా సభలు అత్యంత జయప్రదంగా జరిగాయి.

పోలీసుల ఘన కార్యం ఇదిగో చూడండి!

"1989-90 సంవత్సరములో వివిధ సందర్భాలలో పోలీసులు 151 సార్లు కాల్పులు జరిపారు. ఇందులో 38 మంది మరణించగా 62 మంది గాయ పడ్డారు. 82 కేసుల్లో మేజిస్ట్రేరియర్ విచారణ జరిపగా కేవలం 18 సందర్భాలలో మాత్రమే పోలీసులు న్యాయ సమ్మతంగా కాల్పులు జరిపినట్లుగా వెల్లడైంది"

-ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పరిపాలనా నివేదిక (89-90) నుండి

మనం - మన ఆహారం

సమధాతువైన ఆహారము, అదిరించిన ఆహార పదార్థాలు

పురుషులకు, స్త్రీలకు, పెద్ద పిల్లలకు, చిన్న పిల్లలకు, పసిబిడ్డలకు పెక్కు రకాల ఆహారపదార్థాల పరిమాణాలను తెలిపే పట్టికలను గత రెండు సంచికలో తెలియజేసాము. వీటిని 'సమధాతువులైన ఆహారము' అని అంటారు. తగిన పరిమాణంలో కావలసినన్ని పోషక పదార్థాలు కలిగిన రకరకాల ఆహారపదార్థాలు సరియైన పరిమాణంలో ఉన్నదే సమధాతువైన ఆహారము. సమధాతువైన ఆహారం లభించడానికి ఏ వయసులో ఏవి ఆహారము ఎంతెంత తినాలో గ్రాముల లెక్కలో పట్టికలో చూపినాము.

ఆహారధాన్యాలు లేక గింజ ధాన్యాలు :

మన దేశములో సాధారణంగా ప్రజలు తినే ఆహార ధాన్యాలు వరి, గోధుమ, సజ్జ, జొన్న, రాగి ఇవన్నీ ఇక్కడే పండే గింజ ధాన్యాలు. వీటిలో పండి పదార్థాలు వుంటాయి. కాని ఆహార ధాన్యాలలో 6 శాతము నుంచి 11 శాతము వరకు మాంసకృత్తులు కూడా ఉంటాయి. కనుక మనకు ఆహార ధాన్యాల నుంచి మాంస కృత్తులు వుష్కలంగా లభిస్తాయి. రోజుకు 250 గ్రాముల బియ్యము, 100 గ్రాముల గోధుమ తినేవారికి 25 గ్రాముల మాంసకృత్తులు వాటి నుండి లభిస్తాయి. ఆహార ధాన్యాలన్నింటిలోకి వరి, రాగి ధాన్యాల నుంచి లభించే మాంసకృత్తులు ఉత్తమ శ్రేణికి చెందినవి. దంపుడు బియ్యములో విలమిను 'బి' గ్రూపుకు చెందిన కొన్ని రకాలు ధాన్యము మరలో వేసినప్పుడు తోడుతో కూడా ఈ విలమిను 'బి' పోతుంది. ఉడక బెట్టిన ధాన్యంలో 'బి' విలమినులు గింజకు పట్టుకొని ఉంటాయి. కనుక ఆ ధాన్యాన్ని మరలో పొయించినప్పటికీ విలమిను 'బి' నష్టం కలుగదు. చాలా ఆహార ధాన్యాలలో ఖనిజ పదార్థాలు ఉండవు. బియ్యంలో అసలే ఉండవు. రాగి చాలా ముఖ్యమైన ఆహార ధాన్యము. దానిలో కాల్షియం అనే తెల్లటి ఖనిజము (సున్నము) అధికంగా ఉంటుంది. ఇదే గర్భిణీ స్త్రీల బిడ్డలకు, పాలిచ్చే తల్లిలకు చాలా అవసరమయినది. పళ్ళు, ఎముకల నిర్మాణానికిగాను ఎదిగే బిడ్డలకు ఇవి చాలా ప్రధానమయినవి.

పప్పు దినుసులు :

పప్పుల పలురకాల పప్పులూ, కాయధాన్యాలూ చేర్చ బడ్డాయి. మాంసకృత్తులు వీటివల్లనే లభిస్తాయి. కనుక మన దేశీయుల ఆహారంలో ఇవే ముఖ్యమయినవి. ఇంతకుముందు గ్రహించినట్టుగా బియ్యములోనూ పప్పులలోనూ ఉన్న మాంస కృత్తులు ఒకదానిలోలేని గుణాలు మరొక దానితో సర్దుబాటు కావలసిన మామూలుగా అందరూ తిన్నట్టుగా అవి రెండూ

కలిపి తిన్నట్లయితే మొత్తము మాంసకృత్తుల నాణ్యత పెరుగు తుంది. దీనిని బాగా అర్థము చేసుకోవటానికి మాంసకృత్తులంటే ఏమిటో మనము ముందు తెలుసుకోవాలి. మాంసకృత్తులన్నీ 23 ఎమిన్ ఏసిడ్స్ వేయి విధాల ఒక దానితో ఒకటి కలగలుపు చేయగా తయారినవే. మన దేహానికి ఈ ఏమిన్ ఏసిడ్స్ చాలా అవసరము. వలరకాల ఆహార పదార్థాలలో ఉన్న రసాయనములలో అవసరమయిన వాటిలో చాలా ఏసిడ్స్ను మన దేహము తయారు చేసుకుంటుంది. కాని మన దేహానికి అత్యంత ప్రధానమయినవి, ధాతువుల నిర్మాణానికి (Tissues) అత్యంతావశ్యమైనవి అయిన ఎనిమిది 'ఎమిన్ ఏసిడ్స్' మన దేహములో తయారుకావు. ఈ అత్యంత ప్రధాన మైన ఎనిమిది ఎమిన్ ఏసిడ్స్ కొరకు మాంసకృత్తులతో నిండిన ఆహారము తీసుకోవలసి ఉంటుంది. మాంసకృత్తులు కలిసిన ఆహారముతో 'ఎమిన్ ఏసిడ్స్' సిద్ధంగా ఉంటాయి. ఈ ఎమిన్ ఏసిడ్స్లో ముఖ్యమైనవి రెండు 'లైజిన్', 'మిథియాసీన్' నిజానికి తగినంతగా ఉండవని అనుకుంటారు. బియ్యము వంటి ఆహారధాన్యాలలో 'లైజిన్' కావలసినంతగా ఉండదు. పప్పుల వంటి ఇతర పదార్థాలలో 'లైజిన్' అధికంగా ఉంటుంది. కనుక బియ్యము పప్పులూ కలిసిన ఆహారము తిన్నట్లయితే వాటివల్ల లభించే మొత్తము మాంసకృత్తులు దేహానికి అవసరమయినంత 'లైజిన్'ను సమకూర్చగలవు. 'మిథియాసీన్' సామాన్యంగా కోడిగ్రడ్లు, మాంసము, పాలు వంటి జంతు సంబంధమయిన మాంసకృత్తులలోనే అధిక ప్రమాణంలో లభిస్తోంది. కూరగాయలకు మాంసకృత్తులు వరి, తమిదె (రాగి), నువ్వుల వంటి వాటిలో లభించే మాంసకృత్తులు "మిథియాసీన్"కు మంచి ఉత్పత్తి స్థానాలు.

పప్పులు కూడా విలమిను 'బి' నముదాయంలో కొన్నింటికి ముఖ్యంగా 'థయామిన్' అంటే విలమిను 'బి' ఫోలికాసిడ్లకు మంచి ఉత్పత్తి స్థానాలు. మామూలు వేరుశనగలో ముఖ్యంగా 'థయామిన్' అధికంగా ఉంటుంది. నువ్వు గింజలలో 'థయామిన్' వేరుశనగలో కంటే ఇంకా అధికంగా ఉంటుంది. ఫోలికాసిడ్ కూడా పుష్కలంగా ఉంటుంది.

పప్పు దినుసులలో ఉండే మరో విచిత్ర మేమిటంటే మొలకెత్తిన వాటిలోనుంచి (పప్పుధాన్యాలను నీళ్ళలో నానబెట్టి, నీరు వడియగట్టి, బట్టలో మూట కట్టినా లేక గిన్నెలోపోసి మూతపెట్టినా రెండు రోజులలో మొలకలు బయలుదేరుతాయి) అధిక పరిమాణంలో విలమిను 'సి' ఉత్పత్తి అవుతుంది. ఈ విధంగా మొలకెత్తిన శనగలు పెసలు శ్రేష్టమయినవి.

(నశేషం)

లెసన్న పొందిన బ్యారన్లు

స్లాట్ ఫారం పేరు	తేలిక వేలల్లో	నల్లరేగడి వేలల్లో	మొత్తం రైతులు
భద్రాచలం 1	-	1697	1453
భద్రాచలం 2	-	1136	966
కీసర	-	2278	1773
కంచికవర్గ	-	2280	1846
గుంటూరు	-	2068	1882
చింకలూరిపేట	229	976	1123
రంగంపేట	158	669	735
హొర్రేడు	39	2414	2174
కావవరం	235	1292	1224
దేవరపల్లి	1478	27	1247
జంగారెడ్డి గూడెం	2145	1	1715
కొయ్యల గూడెం	1553	-	1491
వెల్లం పల్లి	761	1883	2115
ఒంగోలు 1	-	1840	1833
సంతనూతలపాడు	546	709	1727
గిరి	2241	93	2855
గిరి 2	219	1584	1711
బూరు 1	-	1731	1741
బూరు 2	503	1239	2443
బూరు 1	803	286	1676
బూరు 2	1093	606	2558
	1443	106	1607
	1565	-	1576
	15,011	24,387	23,069

1-6-1993 నుండి 25-8-1993 వరకు
(మి.మి.ల)

జిల్లా	కురిసిన వర్షం	కురవవలసిన వర్షపాతం	తేడా శాతం
శ్రీ కాకుళం	404	502	-19
విజయనగరం	362	465	-22
విశాఖ	236	416	-43
తూర్పు గోదావరి	305	476	-36
పశ్చిమ గోదావరి	390	539	-27
కృష్ణా	263	462	-43
గుంటూరు	260	353	-26
ప్రకాశం	101	213	-53
నెల్లూరు	127	196	-35
కర్నూలు	196	274	-29
అనంతపురం	140	161	-13
కడప	197	244	-29
చిత్తూరు	298	220	+35
రంగారెడ్డి	351	452	-23
హైదరాబాద్	383	386	-01
విజాపూర్	644	668	-04
మెదక్	486	553	-12
మహబూబ్ నగర్	178	415	-57
నల్లగొండ	224	352	-37
పరంగల్	514	625	-18
ఖమ్మం	572	694	-17
అదిలాబాద్	667	701	-05

ఆగస్టు 19న జరిగే రాష్ట్ర వ్యాప్త జైల్బరో దృశ్యాలు
భారత్ బండ్కు సన్నాహాలు

Address :

To

From :
Editor

Mana Rythuvani
30A, Old MLA Quarters
Hyderabad - 500 029.

26

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	BYR01A120
పుస్తకం పేరు	శివరాత్రి
తారీఖు	22/8/23
మొదట అట్ట	yes
వెనుక అట్ట	yes
మొత్తం పేజీలు	29
పెద్ద సైజు పేజీలు	No
ఖాళీ పేజీలు	No
లేని పేజీలు	No
తయారు చేసినది	Gandhya
పేజీలు విడదీసినది	sandhya
హ్యాన్ చేసినది	sonal
పరిశ్ల చేసినది	Amrutha
వజ్రలు వలచునది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
హ్యాన్ చెయ్యబడి	
తప్పులు	No
పరిస్థితి	good